ਕਿਸਮਤ

ਸਿਮਰਨ

ਸਿਮਰਨ

– ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕਵੀ

ਮਾਰਚ 1969

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1100

ਛਾਪਕ : ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਜੰਜੂਆ,
ਅਵਾਮੀ ਪ੍ਰਿੰਟਿੰਗ ਪ੍ਰੈਸ,
ਨਹਿਰੂ ਗਾਰਡਨ ਰੋਡ, ਜਲੰਧਰ।

'ਸਿਮਰਨ' ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ-ਖਰਚ

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅਨਿੰਨ ਸੇਵਕ

ਸੇਠ ਤ੍ਰਿਲੋਕ ਸਿੰਘ ਚਾਵਲਾ. ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੈਕਟਰ,

ਟ੍ਰੇਡਰਜ਼ ਬੈਂਕ. ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ.

ਨੇ ਕੀਤਾ।

ਉਸ

ਨੂੰ

ਜਿਸ

ਪਿਆਰ

ਤੇ

ਪਿਆਰੇ ਦੀ

ਸੂਝ

ਦਿੱਤੀ

ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ

ਇਹ ਹੈ ਸੋਮਾ ਪਿਆਰਾਂ ਦਾ

ਖਿਮਾ, ਸ਼ੀਲਤਾ, ਸਚ, ਸੁਚ, ਸੰਜਮ,·
ਘੇਰਾ ਇਦ੍ਹੇ ਦੀਦਾਰਾਂ ਦਾ

ਤਪਤ ਬੁਝੇ ਤਨ ਮਨ ਤੇ ਧਨ ਦੀ
ਪਾ ਝਲਕਾ ਇਕ ਵਾਰਾਂ ਦਾ

ਦੁਖ ਭੁਲਦੇ, ਸੁਖ ਸਹਿਜ ਉਪਜਦੇ
ਰਸ ਮਿਲਦਾ ਝਣਕਾਰਾਂ ਦਾ

ਸੂਖਮ, ਕੋਮਲ, ਸਦਾ ਸੁਗੰਧਤ
ਮਹਿਰਮ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਦਾ

ਮਾਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਬੂਟੇ ਉਤੇ
ਮਹਿਕਿਆ ਪੁਸ਼ਪ ਬਹਾਰਾਂ ਦਾ ।

ਤੂੰ ਸਮਰੱਥ, ਅਕੱਥ, ਅਗੋਚਰ, ਤੂੰ ਨਿਰ-ਅੰਜਨ ਪਿਆਰੇ
ਸਾਡੇ. ਲਈ ਸ-ਗੁਣ ਹੋ ਆਇਓਂ, ਦੇਵਣ ਨੂਰ ਨਜ਼ਾਰੇ
ਦੁਖ ਸੁਖ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਭੁਗਤਦਾ, ਆਪ ਕੰਵਲ ਸਮ ਰਹਿਨੈਂ :
ਸ਼ਾਲਾ ! ਆਪਣੀ ਨਜ਼ਰੀਂ ਰੱਖੀਂ, ਇਹ ਅਨੰਦ ਸੁਖ ਸਾਰੇ । ੧ ।

ਊਚ ਨੀਚ ਵਿਚ ਤੇਰਾ ਵਾਜਾ, ਸਭ ਕੁਛ ਤਿਰਾ ਪਸਾਰਾ
ਸੁਖ ਸੁਆਦਾਂ ਲਈ ਸਿਮਟ ਆ ਗਿਓਂ, ਬਣ ਕੇ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰਾ
ਰਸਨਾ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕੀ ਮਾਅਨੇ, ਧੜਕਣ ਸਿਮਰਨ ਹੋਈ :
ਸ਼ਾਲਾ ! ਪਿਆਰ ਸਲਾਮਤ ਰੱਖੀਂ, ਹੈ ਜੋ ਜਗਤ-ਸਹਾਰਾ । ੨ ।

ਤੇਰਾ ਨਾਮ ਲਿਆਂ ਦੁੱਖ ਨੱਸਣ, ਸੁਖ ਵੱਸਣ ਚੌਫੇਰੇ
ਹਿਰਦੇ ਠੰਢ, ਦਾਹ ਮਿਟ ਜਾਂਦੀ, ਦੁਸ਼ਮਣ ਹੁੰਦੇ ਨੇੜੇ
ਦੁਨੀਆਂ ਪਿਆਰੀ ਪਿਆਰੀ ਲਗਦੀ, ਮੌਤ— ਮਿਠੀ ਗਲਵਕੜੀ :
ਕੇਡਾ ਚੰਗਾ ਹੋਇ ਜਿ ਵਸੇਂ ਨਿਸ ਦਿਨ ਅੰਦਰ ਮੇਰੇ । ੩ ।

ਆ ਮਨ ! ਉਸ ਦਾ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਕੇ ਔਖਾ ਪੰਧ ਮੁਕਾਈਏ
ਉਸ ਦੇ ਨੈਣਾਂ ਚੋਂ ਲੈ ਚਾਨਣ, ਜੀਵਨ-ਮੁਕਤੀ ਪਾਈਏ
ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ, ਉਹ ਚਿੱਕੜ ਵਿਚ ਰਹਿ, ਕੰਵਲ ਵਾਂਗ ਮੁਸਕਾਂਦਾ :
ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਯਰਾਨਾ ਰੱਖ, ਕਿਉਂ ਵਿਚ ਉਦਾਸੀ ਆਈਏ । ੪ ।

ਤੂੰ ਦਾਤਾ ਬੇਅੰਤ ਹੈਂ, ਵੰਡੀ ਜਾਵੇਂ ਚੁਕ ਚੁਕ
ਛੱਤਾਂ ਪਾੜ ਕਈਆਂ ਨੂੰ ਦੇਵੇਂ, ਦਏਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੁਕ ਬੁਕ
ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਾ ਵਖਾਲੇ ਬਖ਼ਸ਼ੇਂ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਵੜ ਕੇ :
ਇਕਨਾਂ ਨੂੰ ਹੰਝੂ ਹੀ ਦੇਨੈਂ ਵੇਖਾਂ ਰੋਂਦੇ ਲੁਕ ਲੁਕ । ੫ ।

ਜਪ, ਤਪ, ਸੰਜਮ, ਮਾਲਾ ਸਿਮਰਨ, ਜੀ ਨਹੀਂ ਲਾਂਦੇ ਮੇਰਾ
ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਚਾਹੀਦੈ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਰਸਨ ਪਰਸਨ ਤੇਰਾ
ਤੇਰੀ ਰੱਬਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੋੜਾਂ, ਚਾਹਵਾਂ ਮਾਨੁਖ ਤਨ ਨੂੰ :
ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਕੋਲ ਰੱਖ ਮੈਨੂੰ, ਦੂਰ ਰਿਹਾਂ ਨਹੀਂ ਜੇਰਾ । ੬ ।

ਉਗਵਣ ਤੋਂ ਆਥਣ ਤੱਕ ਪਿਆਰੇ ਤੇਰਾ ਰੂਪ ਚਿਤਾਰਾਂ
ਜੋ ਕੁਝ, ਜਿੰਨ੍ਹੀ ਰੰਗੀਂ ਕਰਨੈਂ, ਵੇਖ ਵੇਖ ਬਲਿਹਾਰਾਂ
ਤੇਰੀ ਮੌਜ ਸਾਗਰੀ ਸੁਹਣੇ, ਜੇ ਲਖ਼ਤਾ ਦੇਂ ਅਪਣੀ :
ਬੰਦਾ ਰੂਪ ਤੇਰਾ ਬਣ ਜਾਵੇ, ਮਾਣੇ ਸਦਾ ਬਹਾਰਾਂ । ੭ ।

ਪਤ-ਪਤ, ਡਾਲੀ, ਫੁਲ-ਫੁਲ, ਫਲ-ਫਲ, ਮੈਂ ਪੰਛੀ ਜਿਉਂ ਘੁੰਮਾਂ
ਰੂਪ, ਰੰਗ, ਰਸ, ਕੋਮਲਤਾ ਨੂੰ, ਤਿਤਲੀ ਬਣ ਬਣ ਚੁੰਮਾਂ
ਹੱਝੇ ਹੈਨ ਜੇਕਰਾਂ ਤੇਰੇ, ਤਾਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਭਾਂਦੇ :
ਹਠੀ-ਤਪੀ ਨਹੀਂ ਅਹੰਕਾਰ ਲੈ ਜੋ ਖੁਸ਼ਕੀ ਵਿਚ ਗੁੰਮਾਂ । ੮ ।

ਵੰਨ ਸੁਵੰਨੇ ਰੂਪ ਧਾਰਦਾ ਜੁਗ ਜਗਾਂਤਰੋਂ ਆਇਆ
ਦਇਆ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਸੁਟ ਸੁਟ, ਇਸ, ਜੱਗ ਨੂੰ ਰੁਸ਼ਨਾਇਆ
ਸਦਕੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿਆਰ ਦੇ, ਸਾਨੂੰ ਲਾਵਾਰਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ :
ਦੇ ਜਗਜੀਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪਿਆਰਾ, ਉਸ ਵਿਚ ਆਪ ਛੁਪਾਇਆ । ੯ ।

ਮਨ, ਫੁਲਵਾੜੀ ਜਿਉਂ ਖਿੜ ਮਹਿਕੇ, ਹਿਰਦਾ, ਸਿੰਧ ਡੂੰਘਾਣਾਂ
ਸ਼ਰਵ ਸੁੰਦਰਤਾ ਰੂਪ ਤੇਰੇ ਵਿਚ, ਜਿੰਦ ਦੇਉ ਮੁਸਕਾਣਾਂ
ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਲੁਕ ਰਾਤ ਅਨ੍ਹੇਰੀ ਅਪਣਾ ਜੀਵਨ ਭਾਲੇ :
ਪਰ, ਦਿਹੁੰ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਏ ਵਸਦਾ, ਕੈਸਾ ਜੋੜ ਸੁਹਾਣਾ । ੧੦ ।

ਦੂਰ ਬੜਾ ਹਾਂ, ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹਾਂ; ਤੇਰੀ ਪ੍ਰੀਤ ਪਰ, ਅੰਦਰ
ਸੋਚ ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖੀ, ਤੂੰ ਹੈਂ ਜਗਤ-ਕਲੰਦਰ
ਕੀ ਕਰਨਾ ਤੇ ਕੀਕਰ ਕਰਨਾ ਇਹ ਤਾਂ ਤੂੰ ਹੀ ਜਾਣੇ :
ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਦਾ ਰਹੇ ਖੁਗਿਰਦੇ ਮੰਦਰ । ੧੧ ।

ਔਣ ਬਦਲੀਆਂ ਘਿਰ-ਘਿਰ ਮੁੜ-ਮੁੜ, ਚਾਹੁਣ ਅੱਗ ਵਰ੍ਹਾਈ
ਅਸਾਂ ਤੇਰੇ ਸਿਮਰਨ ਦੀ ਸਤਿਗੁਰ, ਅੰਦਰੋਂ ਓਟ ਤਕਾਈ
ਪੈਜ ਬਿਰਦ ਦੀ ਰੱਖਣਹਾਰੇ ਦਰ ਤੇਰੇ ਹਾਂ ਡਿੱਗੇ :
ਇਹ ਯਕੀਨ ਹੈ ਇਸ ਦਰ ਆਇਆਂ ਖਾਲੀ ਜਾਇ ਨ ਕਾਈ । ੧੨ ।

ਬਖਸ਼ ਤੇਰੀ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ ਕੰਢੇ, ਬਹਿਕੇ ਮੌਜਾਂ ਲਈਆਂ
ਤ੍ਰਿਸ਼ਨਾ-ਤ੍ਰਿਖਾ ਨਿਵਾਰਨ ਕੀਤੀ, ਹੁਣ ਤਰਕਾਲਾਂ ਪਈਆਂ
ਉਠਕੇ ਘਰ ਨੂੰ ਹਾਂ ਤੁਰ ਚੱਲੇ, ਯਾਦੀਂ ਰਖ ਬਖ਼ਸ਼ੀਸ਼ਾਂ :
ਲੇਖੇ ਦਾ ਝੰਜਟ ਨਹੀਂ ਕੋਈ, ਆਸ ਤ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸੌਂ ਗਈਆਂ । ੧੩ ।

ਇਕ ਇਕ ਤਾਰ ਦਿਲੇ ਦੀ ਥਰਕੇ, ਇਕ ਇਕ ਸਵਾਸ ਪੁਕਾਰੇ
ਇਕ ਇਕ ਟੇਪੇ ਖੂਨ ਮੇਰੇ ਵਿਚ, ਲਖ ਲਖ ਤਿਰੇ ਨਜ਼ਾਰੇ
ਮਾਸ ਮਿਟੀ ਵਿਚ ਕਣ-ਕਣ ਤੇਰਾ, ਤੈਂ ਬਿਨ ਜੀਵਨ, ਮਰਨਾ :
ਤੈਂ ਜਾਂ ਤੇਰੀ ਯਾਦ ਬਿਨਾ, ਇਹ ਜੀਵਨ ਨਰਕ ਦੁਆਰ ਏ । ੧੪ ।

ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੀ, ਮੈਂ ਪਲ ਪਲ ਸਿਾਰਾਂ ਛਿਣ ਛਿਣ ਲੈਂਦੀ ਵੋੜਾਂ
ਰੋਗੀ ਤਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਤੁਹਾਡੀ, ਜਿਉਂ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਔੜਾਂ
ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਸੇਕ ਹਿਜਰ ਦਾ ਸਾੜੇ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਪੈਣ ਕੁੜੱਲਾਂ :
ਬਦਲੀ ਬਣ ਕਦ ਬਰਸੋ ਗੇ, ਜਦ ਮੁੱਕਣ ਦੁਖ ਧਰੋੜਾਂ । ੧੫ ।

ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਆਪ ਤੂੰ ਦੇਵੇਂ, ਕੌਣ ਉਦ੍ਹੇ ਤੋਂ ਖੋਵ੍ਹੇ ?
ਨਿੰਦਾ, ਚੁਗਲੀ, ਦ੍ਵੈਸ਼, ਈਰਖਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੀਕਰ ਪੋਵ੍ਹੇ ?
ਦੁਹਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਵੇਖ ਤਮਾਸ਼ਾ, ਅਪਣਾ ਜੀ ਪਰਚਾਵੇਂ :
ਵਾਹ ! ਉਇ ਮੇਰੇ ਮੌਜੀ ਠਾਕੁਰ, ਤੈਥੋਂ ਸਭ ਕੁਛ ਸੋਵ੍ਹੇ । ੧੬ ।

ਪਿਆਰੇ ਪਿਆਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਰੇ, ਕੀ ਵਰਤਾਇਆ ਭਾਣਾ
ਜਿਤਨਾ ਮੈਂ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲੋਚਾਂ, ਉਤਨਾਂ ਦੂਰ ਟਿਕਾਣਾ
ਤੇਰੀ ਸਿਹਤ ਰਹੇ ਸਦ ਸੁਥਰੀ, ਹੇ ਜਗ ਦੇ ਸੁਖ ਦਾਤੇ :
ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਬਹਾਰਾਂ ਸਾਨੂੰ, ਤੂੰ ਸਤਿਗੁਰ ਮਨ-ਭਾਣਾ । ੧੭ ।

ਇਕੋ ਤੂੰ, ਜੋ ਦੁਖ ਸੁਖ ਅੰਦਰ, ਯਾਦ ਮੇਰੀ ਵਿਚ ਆਵੇਂ
ਤੈਥੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਨਾ ਜਾਣਾ, ਤੂੰ ਹੀ ਪਾਰ ਲੰਘਾਵੇਂ
ਔਘਟ ਘਾਟੀ, ਬਿਖੜਾ ਪੈਂਡਾ, ਥਾਂ ਥਾਂ ਉਤੇ ਠੋਕਰ :
ਅਪਣੀ ਜਿਉਤੀ ਤੋਂ ਦੇ ਚਾਨਣ, ਬੇੜਾ ਬੰਨੇ ਲਾਵੇਂ । ੧੮ ।

ਸੁਖ ਵੀ ਲੰਘੇ, ਦੁਖ ਵੀ ਲੰਘਸਣ, ਤੂੰ ਜੇ ਅੰਦਰ ਵੱਸੇਂ
ਘਾਟਾ ਫਿਰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਰਹਿਣਾ ਜੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਲੱਸੇਂ
ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਆਸ਼, ਓਟ, ਤੂੰ ਉਹਲਾ, ਤੂੰ ਮੈਂ ਮਾਣ, ਪਿਆਰੇ :
ਅਪਣੇ ਪਿਆਰ ਵਿਚ ਰੱਖ ਜਿਉਂਦਾ, ਕਦੇ ਨ ਮੈਥੋਂ ਨੱਸੇਂ । ੧੯ ।

ਪਰਮ ਪਿਤਾ, ਪੂਰਨ ਕਿਰਪਾਲੂ, ਪ੍ਰੀਤਵਾਨ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ
ਹੋ ਨਿਰਾਸ਼ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੋਹ ਤੋਂ ਆਣ ਡਿਗਾ ਦਰ ਤੇਰੇ
ਸੱਜਣ ਸਾਕ ਨਿਕਟ ਸਨਬੰਧੀ ਅਪਣੇ ਅਪਣੇ ਗਉਂ ਦੇ :
ਇਕੋ ਤੂੰ, ਜੋ ਨਿਰਗੁਣ ਤੇ ਵੀ ਕਰਦੈਂ ਮਿਹਰ ਵਧੇਰੇ । ੨੦ ।

ਜੇਕਰ ਇਕ ਪਿਆਰਾ ਕਰ ਲੈਂ, ਲੱਖਾਂ ਪਿਆਰ ਪੁਗਾਵੇਂ
ਉਸ ਇਕ ਨੂੰ ਲੱਖਾਂ ਵਿਚ ਤਕ ਕੇ, ਸੁਆਦ ਸੁਆਦ ਹੋ ਜਾਵੇਂ
ਜੀਕਰ ਜਲ-ਘੜਿਆਂ ਵਿਚ ਸੂਰਜ, ਇੱਕੋ ਝਾਤੀ ਮਾਰੇ :
ਤਿਵੇਂ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ ਤਕ, ਤੂੰ ਕਾਹਨੂੰ ਪਛਤਾਵੇਂ ? ੨੧ ।

ਭਰਮ ਨ ਵਖ ਵਖ ਰੂਪ ਰੰਗ ਤਕ, ਇਹ ਸਭ ਉਦ੍ਹੇ ਨਜ਼ਾਰੇ
ਜਿਉਂ, ਸਰੀਰ ਦਾ ਮਾਸ ਲਹੂ ਇੱਕ, ਅੱਡ ਅੱਡ ਅੰਗ ਸਵਾਰੇ
ਸਵਾਸਾਂ ਵਾਂਗ ਉਹੋ ਹੀ ਜੀਵਨ, ਉਸ ਬਿਨ ਹੋਰ ਨ ਕੋਈ :
ਓਸੇ ਨੂੰ ਤਕ ਸਭ ਥਾਂ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਜੋ ਟਾਰੇ । ੨੨ ।

ਅੰਤ ਤੇਰਿਆਂ ਪਿਆਰਾਂ ਦਾ ਨਾ, ਨਾ ਸਾਡੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ
ਬੰਨਾਂ ਤੇਰੀਆਂ ਮਿਹਰਾਂ ਦਾ ਨ ਸਾਡੀਆਂ ਨਿਤ ਉਪਾਧਾਂ ਦਾ
ਮਾਣ ਕਿਹੜੀ ਕਰਨੀ ਦਾ ਕਰੀਏ ਪੁਤਲੀ ਵਾਂਗ ਨਿ-ਕਰਮਣ ਹਾਂ :
ਅਪਣਾ ਅਪਣਾ ਫ਼ਰਜ਼ ਪੁਗਾਈਏ ਦਸਿਆ ਏਹੋ ਸਾਧਾਂ ਦਾ । ੨੩ ।

ਕੌਣ ਅ-ਪਲਕ ਤੇਰੇ ਵਲ ਤੱਕੇ, ਤੇਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟ ਮਹਾਨ
ਲੁਕਵੇਂ ਪਾਪ-ਪਰਾਧ ਅਸਾਡੇ ਚਾਨਣ ਦੇ ਵਿਚ ਆਣ
ਏਸ ਲਈ, ਇਹ ਤਕਣੀ ਪਾਕੇ, ਅਪਣੀ ਨਜ਼ਰ ਝੁਕਾਈਏ :
ਜੀਕਰ ਜੁਗਨੂੰ ਚਮਕਣ, ਸ਼ਰਮਣ ਫਿਰ ਚਮਕਣ ਸ਼ਰਮਾਣ । ੨੪ ।

ਮੈਂ ਸਮਝਾਂ, ਮੈਂ ਹੀ ਹਾਂ ਤੇਰਾ, ਇਹ ਪਰ ਮੇਰੀ ਭੁੱਲ ਏ
ਵਣ-ਤ੍ਰਿਣ, ਜੀਵ-ਜੰਤ, ਨਦ-ਪਰਬਤ, ਇਹ ਵੀ ਤੇਰਾ ਕੁੱਲ ਏ
ਚਾਹਣ ਜਿੰਨਾ ਹਰ ਇਕ ਨੂੰ ਦੇਵੇਂ, ਅਮੁਕ ਤਿਰਾ ਭੰਡਾਰਾ :
ਪੌਣ ਵਾਂਗ, ਚਾਹੀਏ ਸੋ ਪਾਈਏ, ਕੋਈ ਨ ਤੇਰੇ ਤੁੱਲ ਏ । ੨੫ ।

ਮੈਂ ਨਾ ਮੰਗਾਂ, ਮੰਗ ਨ ਹੋਵੇ, ਡਰ ਲਗੇ— ਕੀ ਮੰਗਾਂ ?
ਮੇਰੀ ਮੰਗ ਅਧੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹੀ ਮੰਗਣੋਂ ਸੰਗਾਂ
ਅਣਮੰਗੇ ਤੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇਵੇਂ, ਵਾਹ ਜੀ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮੇਰੇ :
ਤੇਰੀ ਬਖਸ਼ ਸੁਰਜੀ ਵੇਖੀ, ਮੈਂ ਬਿਨ ਮੰਗੇ ਚੰਗਾਂ । ੨੬ ।

ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਾਰਾ ਜਗਤ ਨਫ਼ਰਤੇ ਪਿਆਰ ਉਨ੍ਹੰ ਤੂੰ ਕਰਦਾ
ਸੁੱਤੀ ਕਲਾ ਜਗਾਵੇਂ ਉਸ ਦੀ ਜੋ ਤੈਥੋਂ ਨਿਤ ਡਰਦਾ
ਤੈਥੋਂ ਡਰਨਾ, ਜਗਤ ਉਬਰਨਾ, ਇਹ ਹੀ ਸਮਝ ਪਈ ਏ :
ਏਸ ਸਮਝ ਦਾ ਮਾਣ ਨ ਕੋਈ, ਸਭ ਕੁਝ ਤੈਥੋਂ ਸਰਦਾ ।੨੭।

ਸੂਰਜ ਦਾ ਚਾਨਣ ਨਹੀਂ ਚਾਨਣ, ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇਰਾ ਹੈ
ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਚਾਨਣ ਵੀ ਡਿੱਠਾ ਮਾਣ—ਅੰਨ੍ਹੇਰ ਵਧੇਰਾ ਹੈ
ਚਾਨਣ ਮਿਹਰ ਤੇਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜਿਸ ਪ੍ਰਾਣੀ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ :
ਕੁੱਲ ਅੰਨ੍ਹੇਰਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਸਵੇਰਾ ਹੈ ।੨੮।

ਇੱਕੋ ਬੋਲ— ਕੁਬੇਰ ਖਜ਼ਾਨਾ, ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ— ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਭੰਡਾਰ
ਚਰਨ ਛੋਹ— ਪਾਰਸ ਤੋਂ ਵਧਕੇ, ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਦੇ ਸ੍ਵਰਨ-ਨਿਖਾਰ
ਬੋਲ, ਨਜ਼ਰ, ਛੂਹ ਇੱਕ ਇੱਕ ਤੋ ਅਸੀਂ ਸਭੇ ਹੀ ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ :
ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਤਿੰਨੇ ਨੇ ਮਿਲਦੇ, ਉਸਤੇ ਤੇਰੀ ਮਿਹਰ ਅਪਾਰ । ੨੯ ।

ਕੌਣ ਗਰੀਬ ਤੇਰੇ ਦਰ ਉਤੇ, ਜੋ ਹੈ ਬੜਾ ਮਹਾਨ
ਕੌਣ ਵਿਆਕੁਲ ਨਜ਼ਰ ਤੇਰੀ ਵਿਚ ? ਜੋ ਜਨ ਚਤੁਰ ਸੁਜਾਨ
ਧੌਣ ਮਾਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਨੀਵੀਂ, ਕਰਦੀ ਤੇਰੀ ਲੀਲ੍ਹਾ ਹੈ :
ਸ਼ਰਧਾ-ਮਾਣ ਰਹਿਣ ਨਾ ਕੱਠੇ, ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ, ਇਕ ਮਿਆਨ । ੩੦ ।

ਜੀਕਰ ਦੂਰ ਦੁਰਾਡਿਓਂ ਚੰਨਾ, ਚਾਨਣ ਰਹੇ ਪੁਚਾਂਦਾ
ਜੀਕਰ ਦੂਰ ਸਾਗਰੋਂ ਬੁੱਲਾ, ਠੰਢਾਂ ਲੈ ਲੈ ਆਂਦਾ
ਇਵੇਂ ਪਿਆਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਮੇਰੇ, ਤੇਰੀਆਂ ਰੌਆਂ ਆਵਣ :
ਜੋ ਸੁਖ-ਸੁਆਦ ਦੇਂਦੀਆਂ ਰਹਿਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਕਰਨ ਸੁਖਾਂਦਾ । ੩੧ ।

ਕੰਚਨ ਤਖਤ, ਰਤਨੀਂ ਜੜਤ, ਸਿਰ ਕੋਹਨੂਰੀ ਤਾਜ
ਹੁਕਮ ਹਾਸਲ ਸੰਸਾਰ ਤੇ, ਵੱਸ ਹੋਇ ਕੁੱਲ ਸਮਾਜ
ਤੈਂ ਬਿਨ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੇ ਮਿਲੇ, ਦਿਆਂ ਚੁਆਤੀ ਲਾ :
ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਪਿਆਰਿਆ, ਸੁਖਦਾਈ ਸਭ ਸਾਜ । ੩੨ ।

ਭੋਰ ਭਈ ਜਿਉਂ ਚੁਹਕਦੇ, ਪੰਛੀ ਰੁਖ-ਰੁਖ ਡਾਲ
ਤਿਉਂ ਤੇਰੀ ਮਿਲਣੀ ਸਮੇਂ, ਉਠ ਉਠ ਪੈਣ ਖਿਆਲ
ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਤੇ ਵਿਸਵਸੇ ਸਭੋ ਜਾਣ ਗੁਆਚ :
ਜਿਉਂ ਸੂਰਜ ਦੇ ਨਿਕਲਿਆਂ ਪੈਣ ਹਨੇਰੇ ਚਾਲ । ੩੩ ।

ਬੰਸੀ ਦੀ ਧੁਨ ਵਾਂਗਰਾਂ, ਸੁਹਣਿਆਂ ਤੇਰੇ ਬੋਲ
ਰਸ ਬਖੇਰਦੇ ਝਰੀ ਜਾਣ, ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਕੋਲ
ਧੁਰ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਦੇ ਬਣ ਮਦ ਭਿੰਨਾ ਰਾਗ :
ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਕੂਕ ਪਾਂ, ਮਿਲਸੈਂ ਕਦੋਂ ਅਡੋਲ । ੩੪ ।

ਪਿਆਰ ਦੁਨੀਦਾਰਾਂ ਦਾ ਡਿੱਠਾ, ਛਿਣ ਤੋਲਾ, ਛਿਣ ਮਾਸਾ
ਸ੍ਵਾਰਥ ਉਸ ਦਾ ਮੂਲ ਨਜ਼ਰੀਆ, ਤਕ ਤਕ ਆਵੇ ਹਾਸਾ
ਇਕੋ ਇਕ ਤੂੰ ਹੀ ਨਿ-ਸ੍ਵਾਰਥ ਪਿਆਰ ਜੁ ਕਰਨਾ ਜਾਣੇਂ :
ਜੀਕਰ ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਡਿੱਠਾ, ਮਿੱਠਾ ਸ਼ਹਿਦ, ਪਤਾਸਾ । ੩੫ ।

ਰੂਪਹੀਣ, ਗੁਣਹੀਣ, ਅਕਰਮਣ, ਤੇਰਾ ਜੀਵ ਨਿਮਾਣਾ
ਅਸਗਾਹ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਹਾਂ ਲੱਥਾ, ਬੇੜਾ ਬੰਨੇ ਲਾਣਾ
ਦੋਖੀ, ਦੁਸ਼ਟ, ਦੁਬਾਜਰ, ਦ੍ਵੈਸ਼ੀ, ਇੱਲਾਂ ਜਿਉਂ ਮੰਡਰਾਂਦੇ :
ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੀਤ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਮੈਨੂੰ ਆਪ ਬਚਾਣਾ । ੩੬ ।

ਕੀ ਕਰਨਾ, ਕੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਸਮਝ ਨ ਕੋਈ ਆਵੇ
ਪਰ-ਹਿਤ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੱਖ ਕੇ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਪੰਧ ਮੁਕਾਈ ਜਾਵੇ
ਤੇਰੀ ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼ ਦੇ ਭਰਵਾਸੇ, ਭਉ ਵਿਚ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਵਾਂ :
ਡਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਆ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕੀਕਰ ਕਰੇ ਕਰਾਵੇ । ੩੭ ।

ਰੋਗ ਕਿਦ੍ਹੇ ਤੂੰ ਲੈ ਬੈਠਾ ਸੈਂ, ਕਸ਼ਟ ਕਿਦ੍ਹਾ ਈ ਹਰਿਆ ?
ਸਾਡੇ ਦੁੱਖ ਸਦਾ ਤੂੰ ਝੱਲੇਂ, ਇਹ ਤੈਥੋਂ ਹੀ ਸਰਿਆ ।
ਨਿੱਤ ਦੁੱਖੜੇ ਸਹਿ ਸਾਡੀ ਥਾਂ ਤੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਣਾਵੇਂ :
ਤੇਰੇ ਜਿਹਾ ਕੌਣ ਹੈ ਪਿਆਰੇ, ਮਿਠਾ, ਮੁਹਣਾ, ਠਰਿਆ । ੩੮ ।

ਇਕ ਅਲਬੇਲੀ ਜ਼ੁਲਫ, ਮਸਤਕੋਂ ਰੋਜ਼ ਢਿਲਕਦੀ ਤੱਕਾਂ
ਤਕ ਤਕ ਉਸ ਨੂੰ ਖੀਵਾ ਹੋਵਾਂ, ਬਿਦ ਲਈ ਨਾ ਥੱਕਾਂ
ਚੀਰਕ ਚੁੰਮੇ ਚਿਹਰੇ ਉੱਤੇ ਨਾਗਣ ਜਿਉਂ ਵਲ ਖਾਵੇ :
ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਪੈਣ ਕੜੱਲਾਂ ਮੈਨੂੰ, ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਚੱਕਾਂ । ੩੯ ।

ਢੱਠਾ ਆਣ ਦੁਆਰੇ ਤੇਰੇ, ਹੁਣ ਨਾ ਪੈਣ ਵਿਛੋੜੇ
ਪਛਤਾਵਾ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਲੱਗਾ, ਬੀਤ ਗਏ ਜੋ ਥੋੜੇ
ਅੰਦਰੋਂ ਪਲ ਨ ਦਈਂ ਜੁਦਾਈ, ਡਰਦੇ ਡਰਦੇ ਆਖਾਂ :
ਨਿਰਮਾਣਾਂ ਦਾ, ਕਹਿਣ, ਮਾਣ ਤੂੰ, ਯਾਦ ਰੱਖੀਂ ਹੱਥ ਜੋੜੇ । ੪੦ ।

ਨਾ ਧਨ ਧਾਮ, ਨਾ ਬਾਗ਼ ਬਗ਼ੀਚੇ, ਨਾ ਘੂਕੰਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ
ਮੇਰੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਧਰਵਾਸਾ, ਤੇਰੀ ਛੁਹ ਜੋ ਪਿਆਰਾਂ
ਲੱਖਾਂ ਗੇੜ ਜਿਊਣ ਦੇ ਲੰਘੇ, ਇਕੋ ਸਿੱਕ ਰਹੀ ਮੇਰੀ :
ਤੈਂ ਗਲ ਲੱਗਾਂ ਵੇਲ ਵਾਂਙ ਮੈਂ, ਹੋਵਣ ਸਫ਼ਲ ਬਹਾਰਾਂ । ੪੧ ।

ਦੂਜਾ ਪਾਰ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਵੇ, ਅਨਗਾਹ ਸਾਗਰ ਸਾਹਵੇਂ
ਤੇਰੀ ਆਸ ਉਤਰ ਹਾਂ ਬੈਠਾ, ਬੇੜਾ ਬੰਨੇ ਲਾਵੇਂ
ਤੂਫ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਘੇਰ ਸੁਹਣਿਆਂ ਜੇ ਉਲਟਾਈ ਬੇੜੀ :
ਮੇਰਾ ਤਾਂ ਕੁਛ ਜਾਣਾ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਤੂੰ ਹੀ ਫਿਰ ਪਛਤਾਵੇਂ । ੪੨ ।

ਲੱਖਾਂ ਤੈਹਾਂ ਦਿਲ ਤੇਰੇ ਦੀਆਂ, ਸਿੰਧੋਂ ਵੱਧ ਡੂਘਾਣਾਂ
ਕਿਸ ਦੇ ਲਈ ਤੂੰ ਕੀ ਰੱਖਦਾ ਏਂ, ਮੈਂ ਅਜਾਣ ਕਿੰਵ ਜਾਣਾਂ
ਪਰ ਹਰ ਇਕ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਤਕ ਤਕ, ਪਹੁੰਚ ਤੇਰੀ ਹਾਂ ਵਿੰਹਦਾ :
ਪਰਮ ਜੋਤ ਤੇਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਵੇਖ ਵੇਖ ਸੁਖ ਮਾਣਾਂ । ੪੩ ।

ਐਸੀ ਤੇਰੀ ਸ਼ਕਤਿ ਅਨੰਤੀ, ਜੋ ਹਾਰੀਂ ਵੀ ਜਿੱਤੇ
ਹਾਰ ਤੇਰੀ ਸੌ ਜਿੱਤਾਂ ਵਰਗੀ, ਘੋਖੀ ਬੈਠ ਪਸਿੱਤੇ
ਜਿਵੇਂ ਗੇਂਦ ਨੂੰ ਦੱਬ ਉਭਾਰੇ, ਤਿਉਂ ਤੈਂ ਨਿਉਣਾ ਜਾਣਾਂ :
ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਪੱਲੜਾ ਭਾਰੀ, ਸ਼ਕਤੀ ਤੇਰੀ ਅਜਿੱਤ ਏ । ੪੪ ।

ਰੂਪ, ਰੰਗ, ਰਸ, ਕੋਮਲਤਾ ਦਾ ਤੂੰ ਸਾਕਾਰ ਪਿਆਰੇ
ਡੂੰਘਾ ਹੋ ਹੋ ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਤੱਕਾਂ, ਤਿਉਂ ਤਿਉਂ ਲਵਾਂ ਨਜ਼ਾਰੇ
ਸੰਤ ਭਗਤ ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਸੇਉਂਦੇ, ਰਸੀਆਂ ਲਈ ਰਸ ਸੋਮਾਂ :
ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਬਹੁਤੇ ਸੁਖ ਦੇ ਸਾਰੇ । ੪੫ ।

ਸੀਤਲ ਨੂੰ ਪਰਸਣ ਲਈ ਮਾਤਾ ਚੱਲ ਸੀਤਲਾ ਆਈ
ਕੁਛ ਦਿਨ ਨਾਲ ਪਿਆਰੇ ਛੁਹ ਕੇ ਅਪਣੀ ਤਪਤ ਬੁਝਾਈ
ਹੋਰ ਠੰਢੇਰਾ ਹੋਣ ਲਈ ਅੱਜ ਵਾਜ ਕੁੱਲੂ ਨੇ ਮਾਰੀ :
ਤਾਂ ਹੀ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰ ਚੰਦ੍ਰਮਾ ਪਹੁੰਚਾ ਕੁੱਲੂ ਜਾ ਈ । ੪੬ ।

ਵਨ ਉਪਵਨ ਅੱਜ ਪਿਆਰੇ ਹੋ ਗਏ ਮੌਲੀ ਕੁੱਲੂ ਵਾਦੀ
ਕਲਕਲ ਕਰ ਅੱਜ ਬੇਆਸਾ ਵੀ, ਹੋਇਆ ਏ ਫ਼ਰਿਆਦੀ
ਓ ਪਿਆਰੇ ! ਤੂੰ ਛੱਡ ਕਿਉਂ ਜਾਨੈਂ ਸਾਨੂੰ ਨੀਰਸ ਕਰਕੇ :
ਰੱਖ ਆਪਣੇ ਨਿੱਤ ਚਰਨੀ ਲਾ ਕੇ, ਸਾਡੀ ਰੀਝ ਜੁਗਾਦੀ । ੪੭ ।

ਚਸ਼ਮੇ, ਝਰਨੇ, ਵਹਿਣ ਨਦੀ ਦੇ ਤੇ ਬਿਆਸਾ ਦੀ ਧਾਰਾ
ਚੁੱਪ ਕੀਤੇ, ਕੁਛ ਸ਼ੋਰ ਮਚਾ ਕੇ, ਇਕੋ ਕਰਨ ਇਸ਼ਾਰਾ
ਵਹਿ ਜਾ ਇਸ ਕਿਰਪਾ ਸਾਗਰ ਵੱਲ, ਨਾ ਰਹੁ ਪੱਥਰ ਬਣਕੇ :
ਇਸ ਦੇ ਵਿਚ ਸਮਾਵਣ ਬਾਝੋਂ, ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਗੁਜ਼ਾਰਾ । ੪੮ ।

ਮਹਿਕੇ ਪੁਸ਼ਪ, ਟਹਿਕੀਆਂ ਕਲੀਆਂ, ਚਹਿਕੇ ਵਣ ਪੰਖੇਰੂ
ਮੁਸ਼ਕ ਉੱਠੀ ਏ ਕੁੱਲੂ ਵਾਦੀ, ਮਚਲਿਆ ਬਿਆਸ ਚੰਗੇਰੂ
ਚਰਨ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ ਨੇ ਪਾਏ, ਕੁੱਲੂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਤੇ :
ਨਰ ਨਾਰਾਂ ਤੇ ਰੌਣਕ ਆਈ, ਜੁੜੇ, ਜੁ ਖੇਰੂ ਖੇਰੂ । ੪੯ ।

ਲਾਲ ਗੁਲਾਬ ਟਹਿਕਿਆ ਵਿਹੜੇ, ਚਿਤ ਚਾਹਿਆ, ਇਹ ਵਾਰਾਂ
ਪਿਆਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਰੱਖ ਕੇ ਤਨ ਮਨ ਠਾਰਾਂ
ਜਾਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੀ ਅੰਤਰ ਇੱਛਾ, ਕਿਹਾ —'ਨ ਏਦਾਂ ਕਰਨਾ :
'ਕੋਮਲ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਮੈਂ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਾਂ' । ੫੦ ।

ਏਨੀ ਪਹੁੰਚ ਫੁੱਲਾਂ ਲਈ ਤੱਕ ਕੇ, ਮਸਤਕ ਲੱਥਾ ਗਹਿਰਾ
ਕੌਣ ਇਦ੍ਹੇ ਸਮ ? ਨਜ਼ਰ ਨ ਆਵੇ, ਕੈਸਾ ਨਿਯਮ ਸੁਨਹਿਰਾ
ਅਪਣੇ ਸੁਆਦ ਵਾਸਤੇ ਦੂਜਾ, ਡਾਲੀ ਤੋਂ ਨਾ ਟੁੱਟੇ :
ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਾਲਾ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰਾ ਨਿਰਾ ਇਕਹਿਰਾ । ੫੧ ।

'ਕਰਵਤ ਭਲਾ ਨ ਕਰਵਟ ਤੇਰੀ' ਉਸ ਦਿਨ ਚੇਤੇ ਆਇਆ
ਜਿਸ ਦਿਨ ਚਰਨ-ਛੋਹ ਤੇਰੀ ਚੋਂ, ਕੁਛ ਵੀ ਨਹੀਂ ਥਿਆਇਆ
ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਕੰਗਾਲ ਅਸੀਂ ਹਾਂ, ਤੂੰ ਜਨਮਾਂ ਦਾ ਦਾਤਾ :
ਦਾਤੇ ਨੂੰ ਤਕ ਆਪਣੇ ਜਿਉਂ, ਅੱਜ ਮਨ ਡਾਢਾ ਕਲਪਾਇਆ । ੫੨ ।

ਸਦਾ ਸੁੰਦਰਤਾ ਤੇਰੇ ਮੁਖ ਤੇ, ਸਦਾ ਜ਼ਬਾਨੋਂ ਸ਼ਹਿਦ ਝਰੇ
ਸ਼ੁਭ ਇਛਾ ਮਨ ਤੋਂ ਨਿਤ ਉਠਦੀ, ਸਦ ਸ਼ਰੀਰ ਸ਼ੁਭ ਕਰਮ ਕਰੇ
ਸਦਾ ਚਰਨ ਲਾ ਸ਼ਰਨੀ ਜਗ ਨੂੰ, ਸਦ ਮਾਰਗ ਵੱਲ ਤੋਰਨ ਪਏ :
ਪ੍ਰਿਯ ਸਤਿਗੁਰ ਕਿਹੜਾ ਬਿਨ ਤੈਥੋਂ, ਜੋ ਦੁਬਿਧਾ ਤੋਂ ਨਾਹਿੰ ਡਰੇ । ੫੩ ।

ਇਕ ਇਕ ਪਲ ਜੀਵਨ ਦਾ ਹੀਰਾ, ਕੌਡਾਂ ਵਾਂਗ ਗਵਾਵਾਂ
ਤੇਰੀ ਦਾਤ ਚਿਤਾਰਾਂ ਨਿਤ ਨਿਤ, ਪਰ ਤੈਨੂੰ ਭੁਲ ਜਾਵਾਂ
ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਵਾਂਗ ਰਹੇਂ ਜੇ ਅੰਦਰ, ਜੀਵਨ ਵਾਂਗੂੰ ਜੀਵਾਂ :
ਤੇਰੇ ਰੰਗ ਰਸਾਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ, ਜੋ ਚਾਹਵਾਂ ਸੋ ਪਾਵਾਂ । ੫੪ ।

ਪਕੜ ਤੇਰੇ ਨੈਣਾਂ ਦੀ ਡਾਢੀ, ਉਡਦੇ ਪੰਛੀ ਫਾਂਹਦੀ ਜੋ
ਨਜ਼ਰ ਤੇਰੀ ਦੇ ਕੈਦੀ ਨੇ ਜੋ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੜਪਾਂਦੀ ਸੋ
ਪ੍ਰੇਮ ਆਨੰਦ ਮਿਲੇ ਜਾਂ ਇਕ ਪਲ, ਕੋਟੀ ਜੀਵਨ ਵਾਰ ਦਿਆਂ :
ਰਖ ਅਪਣੇ ਚਰਨਾਂ ਸੰਗ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਲਗੇ ਨ ਦੁਨੀਆਂ ਵਾਲੀ ਲੋ । ੫੫ ।

ਡਰਾਂ, ਤਾਂ ਡਰ ਤੇਰਾ ਹੀ ਆਵੇ, ਖਿੜਾਂ, ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਮਿਲੇ
ਵਿਸਮਾਦਾਂ, ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ, ਥਿੜਕਾਂ, ਤੈਥੋਂ ਭੁੱਲ ਮਿਲੇ
ਹਰ ਪਾਸੇ ਜਦ ਤੂੰ ਹੀ ਤੂੰ ਹੈਂ, ਕੌਣ ਪਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਮੈਂ :
ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਵਿਚ ਐਸਾ, ਇਸ ਜਗ ਤੇਰੇ ਤੁੱਲ ਮਿਲੇ । ੫੬ ।

ਨਿਜ ਬਲ ਸਮਝ ਮੂੜ੍ਹ ਹੀ ਅਕੜੇ, ਬਲ ਦਾ ਸੋਮਾ ਤਾਂ ਹੈ ਤੂੰ
ਬੜੇ ਬੜੇ ਹੰਕਾਰੀ ਲਦ ਗਏ, ਸਮਝਾਇਆ ਤੂੰ ਅਪਣਿਆਂ ਨੂੰ
ਹੰਕਾਰੀ ਵੀ ਤੇਰੇ ਸੁਹਣਿਆਂ, ਨਿਰ ਮਾਣੇ ਵੀ ਤੇਰੇ ਈ ਨੇ :
ਖੇਡ ਰਚਾ ਕੇ ਮੌਜਾਂ ਵੇਖੇਂ, ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਫੁਸਲਾਵੇਂ ਊਂ ! ੫੭ ।

ਮਿਹਰ ਨਜ਼ਰ ਜਿਸ ਤੇ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਭਉ ਸਾਗਰ ਤੋਂ ਦੇਵੇ ਤਾਰ
ਖੜ-ਸੁਕ ਸ਼ਾਖ ਜਿਵੇਂ ਹੜ੍ਹ ਆਇਆਂ, ਨਦੀ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹ, ਜਾਂਦੀ ਪਾਰ
ਓਸੇ ਮਿਹਰ ਨਜ਼ਰ ਦੇ ਆਸ਼ਕ, ਅਰਜੋਈ ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਨਿੱਤ :
ਕਰ ਕਿਰਪਾ ਓਦਾਂ ਇਕ ਵਾਰੀ, ਦੁਨੀਆਂ ਹੋ ਜਾਇ ਪਿਆਰੋ ਪਿਆਰ। ੫੮ ।

ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਦੇ ਚਿਕੜ ਫਸ ਕੇ, ਕਿਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰੇ
ਅਸਲੀ ਵਸਤ ਨਕਲ ਤੋਂ ਵੇਚੇ, ਅਪਣਾ ਆਪ ਖੁਆਰ ਕਰੇ
ਚਿਤਵੇ ਕੁਛ, ਕੁਛ ਹੋਰ ਕਮਾਵੇ, ਹਉਂ ਦੀ ਗੰਢੜੀ ਸਿਰ ਤੇ ਚਾਈ :
ਬਿਨ ਤੇਰੀ ਮਿਹਰੰਮਤੋਂ ਸਜਣਾ ! ਕਿਵੇਂ ਭੌਜਲੋਂ ਪਾਰ ਤਰੇ । ੫੯ ।

ਫੁੱਲਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁੜ ਮੈਂ ਤਕਨਾਂ, ਲਭਦੀ ਏ ਮੁਸਕਾਨ ਤਿਰੀ
ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਉਹਲੇ ਹੋ ਬਹਿਨਾਂ, ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤਿ ਮਹਾਨ ਤਿਰੀ
ਮਿੱਠੀ ਪੌਣ ਹੁਲਾਰੇ ਦੇਂਦੀ, ਤੇਰੀ ਲਹਿਰ ਕਰਾਵੇ ਚੇਤੇ :
ਜਲ-ਥਲ ਵਣ-ਪਰਬਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਸਭ ਥਾਂ ਦਿਸਦੀ ਸ਼ਾਨ ਤਿਰੀ । ੬੦ ।

ਬੜਾ ਸੰਜਮੀ ਤੈਨੂੰ ਡਿੱਠਾ, ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਰੇ ਪਿਆਰੇ
ਇਕ ਪਲ ਤੂੰ ਸੌ ਪਲ ਜਿਉਂ ਵਰਤੇਂ, ਪਲ ਨੇ ਲਾਲੋਂ ਭਾਰੇ
ਉਠਦੇ, ਬਹਿੰਦੇ, ਜਾਂਦੇ, ਆਉਂਦੇ, ਰਹੇਂ ਮਗਨ ਇਕ ਧੁਨ ਵਿਚ :
ਸਭ ਦਾ ਭਲਾ ਮਨੋਰਥ ਤੇਰਾ, ਵਾਹ ! ਤੈਥੋਂ ਬਲਿਹਾਰੇ । ੬੧ ।

ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣੇ ਤੂੰ ਹੈਂ ਉਸਦਾ, ਤੂੰ ਇਕ, ਅਸੀਂ ਲਖੂਖਾਂ
ਇਕ ਇਕ ਸੰਗ ਤੂੰ ਰਾਸ ਰਚਾਵੇਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਰਹੇਂ ਪਰੂਖਾਂ
ਮੋਹ ਤੇਰੇ ਦੀ ਆਸੇ ਜੀਉਂਦੀਏ, ਨਿਰ-ਮੋਹਾਂ ਵੀ ਡਾਢੈਂ :
ਧੰਨ ਤੂੰ ਹੈਂ ਜੋ ਕੋਟਕ ਤਾਰੇਂ, ਛਿਣ ਵਿਚ ਹਰੇਂ ਕਲੂਖਾਂ । ੬੨ ।

ਜੀਕਰ ਘੜੇ ਜਰਜਰੇ ਵਿਚੋਂ, ਸਿੰਮ ਸਿੰਮ ਨਿਕਲੇ ਪਾਣੀ
ਇਵੇਂ ਸਰੀਰ ਮਿਰੇ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ, ਪਲ ਪਲ ਹੋਇ ਨਿਤਾਣੀ
ਪਰ ਇਕ ਬਿਨੈ ਲਬਾਂ ਤੇ ਰੁਮਕੇ ਤੇ ਅਖੀਆਂ ਚੋਂ ਟਪਕੇ :
ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੇ ਇਕ ਵਾਰ ਤਾਂ ਚਰਨੀਂ ਲਾਇ ਨਿਮਾਣੀ । ੬੩ ।

ਲੋਕੀਂ ਕਾਗ ਉਡਾਂਦੇ, ਤੈਂ ਵੱਲ ਮੈਂ ਨਿਤ ਨਜ਼ਰ ਦੁੜਾਵਾਂ
ਤੇ ਸੁਆਸਾਂ ਨੂੰ ਪੌਣ ਖਟੋਲੇ ਪਾਕੇ ਰੋਜ਼ ਉਡਾਵਾਂ
ਭਲਾ ਕਿਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਤੇਰੇ ਦੀ, ਝਲਕ ਨੂਰਾਨੀ ਪੈ ਜਾਇ :
ਸੁੰਦਰ, ਸੁਖਦ, ਸਜੀਲੇ, ਸਤਿਗੁਰ ! ਆ ਮੈਂ ਮਰਦੀ ਜਾਵਾਂ । ੬੪ ।

ਜੀਕਰ ਬਿਨਾਂ ਨੀਰ ਤੋਂ ਨਦੀਆਂ, ਜਾਪਣ ਧਰਤ-ਵਰਾਂਨ
ਜੀਕਰ ਰਸ ਸੰਚਾਰ ਤੋਂ ਹੀਣੇ, ਰੁੱਖ ਬਿਰਖ ਕੁਮਲਾਣ
ਇਵੇਂ ਤੇਰੀ ਕਿਰਪਾ ਬਿਨ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਮੈਂ ਰਸ ਨੀਰੋਂ ਹੀਣਾ :
ਚੁਕੀ ਫਿਰਾਂ ਸਰੀਰ ਸਖਣਾ, ਖੁਸ਼ਕ, ਬੇਢੰਗਾ, ਮਾਣ । ੬੫ ।

ਜਿਉਂ ਅੰਬਰਾਂ ਤੇ ਦੀਪਕ ਜਗਦੇ, ਪੈਣ ਜਦੋਂ ਤਰਕਾਲਾਂ
ਜਿਵੇਂ ਚੰਬੇਲੀ ਖਿੜ ਖਿੜ ਮਹਿਕੇ, ਆਇਆ ਵੇਖ ਹੁਨਾਲਾਂ
ਤਿਵੇਂ ਪੂਰਬਲੇ ਜਾਗਣ ਨਰ ਦੇ, ਸਤਿਗੁਰ ਜਦ ਤੁਠ ਪੈਂਦਾ :
ਸੁਖ ਸਵਰਗ ਧਰਤੀ ਤੇ ਰਚਦਾ, ਸ਼ਾਹ ਕਰੇ ਕੰਗਾਲਾਂ। ੬੬ ।

ਚਤੁਰਾਈ ਨਾ ਤੈਨੂੰ ਜਿੱਤੇ, ਨਾ ਲੱਖ ਕਰਮ ਕਮਾਏ
ਜਪ, ਤਪ, ਨੇਮ, ਪ੍ਰੇਮ, ਸੁਚ, ਸੰਜਮ, ਕੋਸ਼ਸ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਆਏ
ਮਿਹਰ ਤੇਰੀ ਦੀਆਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਬੂੰਦਾਂ, ਜਿਸ ਸਿੱਪ ਤੇ ਪੈ ਜਾਵਣ :
ਉਹੋ ਧੁਰ ਡੂੰਘਾਣੀਂ ਲੱਥੇ, ਅਣਮੁੱਲਾ ਹੋ ਜਾਏ । ੬੭ ।

ਤੁਧ ਅੱਖੀਆਂ ਵਿਚ ਤਕਿਆਂ, ਸੁਹਣੇ ! ਸੁਆਦ ਸੁਆਦ ਹੋ ਜਾਈਏ
ਯੁਗ ਯੁਗਾਂਤਰਾਂ ਦੀ ਅਰਾਧਨਾ, ਇਕ ਪਲ-ਛਿਣ ਵਿਚ ਪਾਈਏ
ਛੁਹ ਤੇਰੀ ਸੁਰਗਾਂ ਦੀ ਦਾਤੀ, ਸੁਰਗ ਨ ਲੋੜ ਅਸਾਡੀ :
ਚਰਨ ਕਮਲ ਦੀ ਮੌਜ ਚਿ ਰਹਿ ਕੇ, ਸਦਾ ਅਨੰਦ ਉਠਾਈਏ । ੬੮ ।

ਸਾਕੀ ਦੀ ਨਹੀਂ ਲੋੜ ਅਸਾਨੂੰ, ਨਾ ਚਾਹੀਏ ਮੈ-ਖ਼ਾਨਾ
ਸਾਨੂੰ ਤੇਰੇ ਦਰਸ਼ਨ ਚੋਂ ਹੀ, ਮਿਲਦੈ ਮਦ ਸ਼ਾਹਾਨਾ
ਇਕ ਵੇਰਾਂ ਜਦ ਭਰ ਕੇ ਨਜ਼ਰਾਂ, ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਤੱਕੇਂ :
ਰੋਮ ਰੋਮ ਵਿਚ ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਸਰਸਣ, ਮਨ ਹੋਵੇ ਮਸਤਾਨਾ । ੬੯ ।

ਤੇਰੀ ਮਹਿਮਾ ਮਹਿਮ ਪਿਆਰੇ, ਕਿਵ ਜਾਣਾਂ ਕਿਵ ਵਰਨਾਂ
ਉਪਮਾਂ ਕਰਾਂ, ਅਨੂਪਮ ਆਖਾਂ, ਉਪਮਾਂ ਥਾਂ, ਨਿੰਦ ਧਰਨਾਂ
ਐਸਾ ਜਾਦੂ ਤੇਰਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਇਸ ਦਰਸ਼ਕ ਤੇ ਹੋਇਆ :
ਜੀ ਚਾਹੇ ਜੀਵਨ ਮੁੱਲ ਪਾਵਾਂ, ਲਿਪਟ ਲਿਪਟ ਕੇ ਚਰਨਾਂ । ੭੦ ।

ਕੀ ਕੀਤਾ ਈ ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਰੇ, ਜੁੱਗਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਜਾਗੀ
ਜੀ ਕਰਦਾ ਏ, ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕਰ, ਜਿੰਦ ਕਰਾਂ ਵਡਭਾਗੀ
ਰੋਮ ਰੋਮ ਅੱਖੀਆਂ ਜਿਉਂ ਮਾਣੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਦਰਸ਼ਨ ਤੇਰਾ :
ਕਣ ਕਣ ਵਿਚੋਂ ਤੂੰਹੀਂ ਦਿੱਸੇਂ, ਦੁਬਿਧਾ ਜਾਇ ਤਿਆਗੀ । ੭੧ ।

ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰਕੇ, ਮੈਂ ਹੈ ਜੀਵਨ ਪਾਇਆ
ਤੁਧ ਅੱਖੀਆਂ ਦੀ ਪੀ ਪੀ ਮਦਰਾ, ਰੂਹ ਰਹਿੰਦਾ ਨਸ਼ਿਆਇਆ
ਵਣ, ਪਰਬਤ, ਪੰਖੇਰੂ ਤਕ ਤਕ, ਤੇਰਾ ਰੂਪ ਚਿਤਾਰਾਂ :
ਸੱਜਣਾਂ ! ਤੂੰ ਦੁੱਖ ਦੂਰ ਕਰੇ ਨੇ, ਮੈਂ ਸੁਖ ਨਿਹਚਉ ਪਾਇਆ । ੭੨ ।

ਸਮਝ, ਸੁਰਤ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਪੱਲੇ, ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾਂ ਤੇਰੀ
ਤੂੰ ਸੁਮੇਰ, ਮੈਂ ਨਿਕੜੀ ਕੀੜੀ, ਪਹੁੰਚ ਕੀ ਹੋਣੀ ਮੇਰੀ
ਮੈਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਛਿੱਦਰ ਵੇਖਾਂ, ਪਰ ਤੂੰ ਸਦਾ ਦਇਆਲੂ :
ਵੇਖ ਹਿਮਾਕਤ ਮੇਰੀ, ਤਦ ਵੀ, ਬਖ਼ਸ਼ੇਂ ਲਾਇੰ ਨ ਡੇਰੀ । ੭੩ ।

ਪਰਦ ਬੇਪਰਦੀ ਤੇਰੀ ਮਹਿਮਾ, ਸਾਡਾ ਨਾ ਕੁਛ ਚਾਰਾ
ਰੀਝ ਦਰਸ ਦੀ ਅੰਦਰ ਰਹਿੰਦੀ, ਮੰਗਣ ਨੈਣ ਨਜ਼ਾਰਾ
ਪਰ ਇਹ ਵੱਸ ਨ ਸਾਡਾ ਸੁਹਣੇ ! ਹੈ ਅਧੀਨਗੀ ਪੱਲੇ :
ਆਸਾ ਦੀ ਤੰਦ ਪਕੜੀ ਆਈਏ, ਖਉਰੇ ਦਏਂ ਦਿਦਾਰਾ । ੭੪ ।

ਸੁਣ ਸੁਣ ਸਿਫ਼ਤ ਤੇਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ, ਮੈਂ ਡਾਢਾ ਸੁਖ ਪਾਵਾਂ
ਜੀ ਚਾਹਵੇ ਕਿ ਸਿਫ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਹੀ, ਆਪਣੀ ਜਿੰਦ ਵਿਹਾਵਾਂ
ਸਿਫ਼ਤ-ਸਲਾਹਣ ਛੱਡ ਜਿ ਤੇਰੀ ਨਿੰਦਾ ਵਿਚ ਗੁਆਚਾਂ :
ਤੇਰਾ ਤਾਂ ਕਛ ਘਟਣਾ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਪਰ ਬਿਰਥਾ ਜਾਵਾਂ । ੭੫ ।

ਦਰ ਦਰ ਅਲਖ ਜਗਾਈ ਭਾਵੇਂ, ਤ੍ਰਿਸ਼ਨ ਨ ਉਤਰੀ ਮੇਰੀ
ਚਰਨ ਤੇਰੇ ਜਦ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈ ਗਏ, ਮੁੱਕ ਗਈ ਵਾਟ ਘਣੇਰੀ
ਮਨ ਅੰਦਰ ਇਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਆਈ, ਤਨ ਨੂੰ ਠੰਢ ਵਿਆਪੀ :
ਤਿੰਨੇ ਤਾਪ ਨਿਵਾਰਨ ਵਾਲੇ, ਕੈਸੀ ਉਪਮਾਂ ਤੇਰੀ । ੭੬ ।

ਤੇਰੀ ਤੱਕ ਸਮਾਧੀ, ਸਾਹਵੇਂ, ਐਸਾ ਮੈਂ ਨਸ਼ਿਆਵਾਂ
ਜਿਉਂ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੇ ਬੈਠਾ ਹੀ ਮੈਂ, ਸਵਰਗਾਂ ਦੇ ਸੁਖ ਪਾਵਾਂ
ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਨੈਣ, ਫਰਕਦੀ ਬੁੱਲ੍ਹੀਆਂ, ਮੁੱਖ ਮੰਡਲ ਮੁਸਕਾਨਾਂ :
ਤਕ ਤਕ ਮੈਂ ਵਿਸਮਾਦੀ ਜਾਵਾਂ, ਬਿਨ ਬੋਲੋਂ ਪਿਆ ਗਾਵਾਂ । ੭੭ ।

ਆਵਣ ਜਾਣਾ ਉਸ ਦਾ ਮੁੱਕਾ ਜੋ ਤੇਰੇ ਦਰ ਆਇਆ
ਤੇਰੇ ਘਰੋਂ ਤਸੱਲੀ ਮਿਲਦੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਹੈ ਸਭ ਮਾਇਆ
ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੁਖ ਤੈਥੋਂ ਨਾ ਮਿਲਿਆ, ਭਟਕ ਨ ਉਸ ਦੀ ਮੁੱਕੇ :
ਵਾਂਗ ਭੰਬੀਰੀ ਭਉਂਦੇ ਖਪਦੇ ਉਸ ਨੇ ਜਨਮ ਗਵਾਇਆ । ੭੮ ।

ਕਦੀ ਕਦੀ ਜਦ ਅੰਦਰ ਆਉਨੈਂ, ਹੋਰ ਹੋਰ ਹੋ ਜਾਵਾਂ
ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਪੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁੰਮਾਂ, ਰੁੱਖੀਂ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾਵਾਂ
ਕੰਡੇ ਵੀ ਤਦ ਪਿਆਰੇ ਲੱਗਦੇ, ਕਲੀਆਂ ਦਾ ਕੀ ਕਹਿਣਾ :
ਚੰਗਾ ਹੋਇ ਜੇ ਛੱਡ ਨ ਜਾਵੇਂ, ਮੈਂ ਨਿੱਤ ਏਹੋ ਚਾਹਵਾਂ । ੭੯ ।

ਸੂਰਜ ਵਾਂਗ ਸੁਆਵਾਂ ਤੇਰੀਆਂ, ਜਿਉਂ ਧਰਤੀ ਤੇ ਆਈਆਂ
ਅਸਲੀਅਤ ਝਾਕੀ ਹਰ ਤਰਫੋਂ, ਹੋਈਆਂ ਦੂਰ ਸਿਆਹੀਆਂ
ਸਾੜੇ ਅਤੇ ਪਕਾਵੇ ਸੂਰਜ, ਈਕਰ ਹੀ ਢੰਗ ਤੇਰਾ :
ਤੇਰੇ ਤੇਜ ਸੌਂਹੇਂ ਹੇ ਪਿਆਰੇ, ਝੁਕ ਝੁਕ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸ਼ਾਹੀਆਂ । ੮੦ ।

ਚੰਦਰਮਾ ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਸੀਤਲ ਪਿਆਰਾ ਡਿੱਠਾ
ਹੈ ਪਰਕਾਸ਼ ਸੁਖਦ ਸੁਹਣੇਰਾ, ਕੋਮਲਤਾ ਲਈ ਮਿੱਠਾ
ਤਕਿਆਂ ਤੈਨੂੰ ਹਿਰਦਾ ਵਿਗਸੇ ਜਿਉਂ ਸਰਵਰ ਵਿਚ ਕੰਮੀ :
ਵਾਂਗ ਚਕੋਰ ਸਬਰ ਨਾ ਆਵੇ, ਤਕ ਤਕ ਪਿਆਰ ਘਣਿੱਠਾ । ੮੧ ।

ਉਪਮਾਂ ਤੇਰੀ ਨਾਲ ਤਾਰਿਆਂ ਦੇਂਦਿਆਂ ਮੂਲ ਨ ਝੱਕਾਂ
ਦੂਰ, ਦੂਰ, ਤੂੰ ਅਤੀ ਦੂਰ ਹੈਂ, ਕਿਰਨੋਂ ਤੈਨੂੰ ਤੱਕਾਂ
ਨਿਆਰਾ ਵੀ ਹੈਂ, ਪਿਆਰਾ ਵੀ ਹੈਂ, ਨੇੜੇ ਰਾਹ ਦਸਾਊ :
ਸੂਰਜ ਚੰਨ ਜਦੋਂ ਨਾ ਹੁੰਦੇ, ਤੈਨੂੰ ਤੱਕ ਨ ਥੱਕਾਂ । ੮੨ ।

ਸੂਰਜ, ਚੰਨ, ਤਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵਡਿਆਈ ਤੇਰੀ
ਜਿਉਂ ਅਸਮਾਨ ਨੀਲਮਾ ਛਾਈ ਕੁਲ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਘਣੇਰੀ
ਕਿਤਨਾ ਬੜਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਕਲਾਵਾ, ਸੈ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਉਹਲਾ :
ਪੰਛੀ ਬਣ ਮੈਂ ਉਡਦਾ ਜਾਵਾਂ, ਭਾਲ ਨ ਮੁੱਕੇ ਮੇਰੀ। ੯੩।

ਚਤੁਰ, ਸੁਜਾਨ, ਦੂਰ-ਸਮ-ਦਰਸ਼ੀ, ਕੌੜਾ ਵੀ ਤੇ ਮਿੱਠਾ
ਅੰਦਰੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਬਹੁਰੰਗੀ ਹੈਂ, ਇਕ ਇਕ ਰੰਗ ਘਣਿੱਠਾ
ਸਮਝ ਨ ਆਂਵੇਂ, ਸਮਝਾਂ ਹੁੱਟੀਆਂ, ਕਰ ਕਰ ਤੇਰੀਆਂ ਪਰਖਾਂ :
ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਸਭ ਕੁਛ ਤੂੰ ਹੈਂ, ਏਹੋ ਅੰਤਮ ਚਿੱਠਾ। ੯੪।

ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਨਾ ਦੇਹ ਮੈਨੂੰ, ਨਿੰਦਾ, ਚੁਗਲੀ, ਸਾੜਾ
ਦੁਖੀ ਰਹਿਣ ਤੇ ਦੁਖੀ ਕਰਨ ਦਾ ਵਧੀਆ ਏਹ ਪੁਆੜਾ ।
ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੀ ਸਿਫ਼ਤ ਸਲਾਹ ਬਿਨ, ਹੋਰ ਨ ਚੰਗਾ ਲੱਗੇ :
ਬੇਰੀ ਕੋਲ ਅਕੇਲਾ ਕੇਲਾ, ਨਿੱਤ ਕੱਢਦਾ ਇਹ ਹਾੜਾ । ੯੫ ।

ਦੂਰੋਂ, ਜਿਉਂ ਚੰਦੇ ਦਾ ਚਾਨਣ, ਝਰ ਝਰ ਝਰਦਾ ਆਵੇ
ਤਿਵੇਂ ਤੇਰੀ ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼ ਦੀ ਗੰਗਾ, ਮੈਨੂੰ ਨਿੱਤ ਨ੍ਹਾਵੇ
ਕੂੰਜ ਵਾਂਗ ਬੱਚਾ ਰੱਖ ਚੇਤੇ, ਜੀਕਰ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਾਲੇਂ :
ਗਦ ਗਦ ਮੁਕਤ ਕੰਠ ਇਹ ਸ਼ਾਇਰ, ਤੈਨੂੰ ਸਦਾ ਧਿਆਵੇ । ੯੬ ।

ਖਿੜਿਆ ਵੇਖ ਗੁਲਾਬ ਕਿਸੇ ਦਾ, ਤੇਰਾ ਚੇਤਾ ਆਇਆ
ਕੀਕਰ ਰੂਪ-ਰੰਗ-ਰਸ-ਗੰਧ ਦਾ, ਤੂੰ ਸੰਜੋਗ ਬਣਾਇਆ
ਵਿੰਹਦਿਆਂ ਵਿੰਹਦਿਆਂ ਪੁਸ਼ਪ ਅੰਦਰੋਂ, ਤੇਰੀ ਸੂਰਤ ਡਿੱਠੀ :
''ਸਦਾ ਗੁਲਾਬ ਵਾਂਗ ਰਹੁ ਪ੍ਰੀਤਮ'', ਤੂੰ ਮੁੱਖ ਤੋਂ ਫ਼ਰਮਾਇਆ । ੯੭ ।

ਸੁਬਹ ਸਵੇਰੇ ਘਾਹ-ਕਿੱਤੇ ਵਿਚ, ਜਾਂ ਮੈਂ ਕਦਮ ਟਿਕਾਏ
ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਓਥੇ ਵੀ ਮੈਂ, ਦਰਸ਼ਨ ਤੇਰੇ ਪਾਏ
ਘਾਹ-ਪੱਤੀ ਤੇ ਲਟਕੇ ਤੁਪਕੇ ਤ੍ਰੇਲ ਕਿਹਾ ਮੁਸਕਾ ਕੇ :
''ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਰਹਿੰਦਾ, ਉਸ ਤੇ ਕਦੇ ਨ ਆਫ਼ਤ ਆਏ'' । ੯੮ ।

ਤੂੰ ਪਰਦੇਸ, ਦੇਸ ਵਿਚ ਮੈਂ ਹਾਂ, ਫ਼ਿਰ ਵੀ ਏਕਣ ਲੱਗੇ
ਜਿਵੇਂ ਇਕੱਠੇ ਹਾਂ ਪਏ ਜਾਂਦੇ, ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ, ਤੂੰ ਅੱਗੇ
ਜੁਗਾਂ ਜੁਗਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਤੇ ਤੂੰ ਦੀ, ਏਹੋ ਰਹੀ ਕਹਾਣੀ :
ਗੱਲਾਂ ਘੜ ਘੜ ਦਰਸ਼ਨ ਵਾਲੇ, ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਨੇ ਬੱਗੇ । ੮੯ ।

ਕੌੜਾ ਹੁਕਮ ਮਨਾਵਣ ਲਈ ਤੂੰ, ਕਿੰਜ ਖੁੱਲ੍ਹ ਵਰਤੇਂ ਮਿੱਠਾ
ਚਮਤਕਾਰ ਮੈਂ ਇਹ ਵੀ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ, ਖ਼ੂਬ ਤੇਰਾ ਹੈ ਡਿੱਠਾ
''ਸਾਂਤਿ ਪਾਈ ਗੁਰ ਸਤਿਗੁਰ ਪੂਰੇ'', ਸਮਝ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਈ :
ਨਾ ਨਾ ਨਾ ਦਾ ਮੇਰੇ ਨਾਂ ਤੇ, ਕੱਲ੍ਹ ਆ ਗਿਆ ਚਿੱਠਾ । ੯੦ ।

ਸਰਵ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹੁੰਦੇ ਸੁੰਦੇ, ਕਿਉਂ ਤੂੰ ਰਹੇਂ ਨਿਮਾਣਾ
ਏਦਾਂ ਤਾਂ ਗੱਡੀ ਨਹੀਂ ਰਿੜ੍ਹਣੀ, ਜੇ ਅੱਗੇ ਹੈ ਜਾਣਾ
ਲੱਖਾਂ ਅੱਖਾਂ, ਜੀਭ ਹਜ਼ਾਰਾਂ, ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਦਿਲ ਧੜਕਣ :
ਵਾਗਾਂ ਫੜ ਹੱਥ ਆਪ ਪਿਆਰੇ, ਆਪੇ ਮਿਥੀਂ ਟਿਕਾਣਾ । ੯੧ ।

ਕਦੇ ਕਦੇ ਇੰਜ ਲੱਗੇ, ਜੀਕਰ ਹਿਕੜੀ ਮੇਰੀ ਖ਼ਾਲੀ
ਦਿਲ ਧੜਕਣ ਤਾਂ ਦੂਰ ਵਲਿੱਖੋਂ, ਕੰਨ ਸੁਣਨ ਮਤਵਾਲੀ
ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋ, ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਵੰਡੇਂ ਕੀਕਰ, ਮਨ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੇਖਣ :
ਪ੍ਰਿਯ ਮੇਰੇ, ਮੈਂ ਹਰਦਮ ਚਾਹਾਂ, ਤੇਰੀ ਜਿੰਦ ਸੁਖਾਲੀ । ੯੨ ।

ਬਾਲ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਠੋਡੀ ਹੱਥ ਧਰ, ਧਰ ਤੇ ਲੰਮਾ ਪੈ ਕੈ
ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ ਕਹਾਣੀ ਕੁਦਰਤ, ਰੋਜ਼-ਬਰੋਜ਼ੀਂ ਕਹਿ ਕੇ
ਤਖ਼ਤ ਬਖ਼ਤ ਦਾ ਮਾਲਿਕ ਬਣ ਹੁਣ, ਸੈਰ ਜਗਤ ਦੇ ਕਰਦਾ :
ਕਥਾਕਾਰ ਵਿਹਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ, ਕਦ ਜਾਵੇਗਾ ਲੈ ਕੇ । ੯੩ ।

ਸਗਲ ਭਵਨ ਦੇ ਨਾਇਕ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਲਿਵ ਜੋੜੋ
ਭਟਕਣ ਚੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲ ਜਾਵੇ, ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜੋ
ਫੁੱਲਾਂ ਵਿਚ ਜੀਕਰ ਖ਼ੁਸ਼ਬੋਈ, ਇੰਜ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਵਿਆਪੋ :
ਧਰਤੀ, ਸੂਰਜ, ਚੰਨ ਤਾਂ ਮੁੱਕਣ, ਤੁਸੀਂ ਨ ਕਦੇ ਵਿਛੋੜੋ । ੯੪ ।

ਜੀਵਨ ਦੀ ਹਲ-ਚਲ ਵਿਚ ਰੁੱਝਾ; ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਪਰ, ਜੀਵਾਂ
ਜ਼ਹਿਰ ਜਗਤ ਦੀ ਸੁਖ ਹੀ ਜਾਪੇ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਕਰ-ਕਰ ਪੀਵਾਂ
ਸੂਰਜ-ਕਿਰਨਾਂ ਸਮ ਸ਼ੁੱਧ ਰਹਿ ਕੇ, ਜੀਵੰਦਿਆਂ ਮੁਕਤਾਵਾਂ :
ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨ ਕੌਣ ? ਜੁ ਮੰਨੇ ਮੂੰਹ-ਮੰਗਿਆ, ਬੇ-ਸੀਵਾਂ । ੯੫ ।

ਯੁਗ ਯੁਗਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਤੂੰ ਆਪੇ, ਘੜ-ਭੰਨੇਂ ਜਦ ਚਾਹੇਂ
ਮੈਂ-ਮੈਂ ਤੂੰ-ਤੂੰ ਦੇ ਕੇ ਸਾਨੂੰ, ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਵਿਚ ਫਾਹੇਂ
ਬਹੁਤ ਹੋ ਗਈ ! ਬਖ਼ਸ਼ ਅਸਾਨੂੰ, ਕੋਹਲੂ-ਬੈਲ ਬਣੇ ਹਾਂ :
ਲਾ ਚਰਨੀਂ, ਦੇ ਗਿਆਨ ਪਦਾਰਥ, ਕਿਉਂ ਕਰਮੀਂ ਲੱਗ ਵਾਹੇਂ । ੯੬ ।

ਐਸੀ ਬੁੱਧ ਦੇਹ ਕਿ ਆਵੇ, ਹਰ ਜਾ ਤੇਰਾ ਨਜ਼ਾਰਾ
ਦਿਲ ਐਸਾ ਦੇਹ, ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਪੇ, ਤੇਰੇ ਵਾਂਗ ਪਿਆਰਾ
ਬੋਲ ਅਜੇਹਾ ਬਖ਼ਸ਼ ਕਿ ਸੜਦੇ ਜੀਵਾਂ ਤੇ ਠੰਢ ਪਾਵਾਂ :
ਕੀ ਘਾਟਾ ਤੇਰੇ ਦਰ ਸਤਿਗੁਰ, ਖੋਲ੍ਹ ਮੁਕਤ-ਭੰਡਾਰਾ । ੯੭ ।

ਜੇ ਖੂਹੇ ਨੇ ਗਿੜਦਿਆਂ ਰਹਿਣਾ, ਨਿਕਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਣੀ
ਸਦਾਂ ਸੁੱਖਾਂ ਦਾ ਮੱਖਣ ਪਾਵਾਂ, ਚਲਦਿਆਂ ਕਰਮ-ਮਧਾਣੀ
ਜੇ ਜੀਭਾ ਨੇ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕੁਛ, ਤਾਂ ਜੱਸ ਤੇਰਾ ਕਰ ਲਏ :
ਤੈਥੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਗਤ ਨਾ ਦਿੱਸੇ, ਕੰਨ ਸੁਣਨ ਤੁਧ ਬਾਣੀ । ੯੮ ।

ਇਕ ਪਲਕ, ਲੱਖ ਪਲਕ ਬਣੀਵੇ, ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਾਰੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੇ
ਇਕ ਅੱਖ-ਧੀਰੀ, ਲੱਖ ਧੀਰੀ ਹੋਇ, ਕੋਟਾਂ ਵਾਰੀਂ ਡੁੱਲ੍ਹੇ
ਓ ਪ੍ਰੀਤਮ ! ਤੇਰਾ ਪਲ-ਦਰਸ਼ਨ, ਸੈ ਗੰਗਾਂ ਦਾ ਨ੍ਹਾਣਾ :
ਪਿਆਰ ਅਜੇਹਾ ਅੰਦਰ ਬੋਇਓ ਦੀ ਨਿੱਤ ਫਲੇ ਤੇ ਫੁੱਲੇ । ੯੯ ।

ਉਹ ਤੁਰ ਗਿਆ ਤਾਂ ਨਾਲ ਲੈ ਗਿਆ, ਸਭ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਹਾਸੇ
ਤੂੰ ਆਇਓਂ ਤੇ ਓਹੋ ਦਿਸਿਓਂ, ਜਿਉਂ ਸੂਰਜ ਵਿਚ ਕਾਸੇ
ਉਹ ਤੇ ਤੂੰ ਅੱਜ ਦੋ ਨਾ ਦਿੱਸੋ, ਫਰਕ ਨ ਰੂਹ ਤੇ ਤਨ ਦਾ :
ਹਰ ਪਲ ਸਦਕੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਤੈਥੋਂ, ਜਿੰਦ ਨਿਗੂਣੀ ਭਾਸੇ । ੧੦੦ ।

ਰੱਬ ਦੀ ਮਿਹਰੰਮਤ ਨੇ ਤ੍ਰੁੱਠ ਕੇ, ਮਾਨੁੱਖ ਤਨ ਅਪਣਾਇਆ
ਉਸ ਵਿਚ ਰੂਪ, ਰੰਗ, ਰਸ ਪਾ ਕੇ, ਡੂੰਘਾ ਦਰਦ ਛੁਪਾਇਆ
ਖ਼ੁਸ਼ ਲਿਬਾਸ, ਖ਼ੁਸ਼ ਬੋਲ, ਮਹਿਰਮੀ, ਝਲਕ ਰੰਗੀਨੀਆਂ ਵਾਲੀ :
ਕੌਣ ਜੁ ਇਸ ਨੂੰ ਤੱਕ ਨ ਪਿਆਰੇ ? ਇਹ ਪਿਆਰੇ ਦਾ ਜਾਇਆ । ੧੦੧ ।

ਭ੍ਰਿੰਗੀ ਵਾਂਗ ਜਿਨੂੰ ਤੂੰ ਪਕੜੇਂ, ਆਪਣੇ ਜੇਹਾ ਕਰ ਦੇਂ
ਪਾਰਸ ਛੁਹ ਲਾ ਕੰਚਨ ਕਰਕੇ, ਸੱਖਣੇ-ਊਣੇ ਭਰ ਦੇਂ
ਚੰਦਨ ਗੰਧ ਛੁਹਿਆਂ ਨੂੰ ਬਖ਼ਸ਼ੇਂ, ਮਾਣ, ਨਿਮਾਣੀਂ ਦੇਵੇਂ :
ਮਿਹਰੰਮਤ ਦੇ ਸੁਆਮੀ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਨਿਘਰਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਦੇਂ । ੧੦੨ ।

ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨ ਮਿਲਿਆ, ਕਲਪ ਬਿਰਛ ਤੂੰ ਮੇਰਾ
ਅਨ ਚਿਤਵੇਂ ਸੁਖ ਦੇਵੇਂ, ਸੁਹਣੇ ! ਤੇਰਾ ਸੁਆਦ ਘਣੇਰਾ
ਆਪੇ ਤੁੱਠੇਂ, ਆਪੇ ਵੁੱਠੇਂ, ਆਪੇ ਰੀਝਾਂ ਦੇਵੇਂ :
ਸ਼ਾਲਾ ! ਤੇਰਾ ਪਿਆਰ ਸੁਖਾਵਾਂ, ਨਿਤ ਨਿਤ ਹੋਇ ਵਧੇਰਾ । ੧੦੩ ।

ਸਾਵਣ ਵਸਿਆ, ਠੰਢਕ ਹੋਈ, ਧਰਤੀ ਪੁਰ-ਪੁਰ ਰੱਜੀ
ਮਨ ਸਰਸੇ ਨੇ ਗੀਤ ਗਾਵਿਆਂ-ਪਰ-ਕੂਕ ਹਿਜਰ ਦੀ ਵੱਜੀ
ਤੂੰ ਪਰਦੇਸ, ਦੇਸ ਸਭ ਸੁੰਨਾ, ਕਿਸ ਬਿਧ ਸਾਵਣ ਮੰਨੇ :
ਆ ਓ ਸਜਣਾ ! ਚਰਨੀਂ ਲਾ ਲੈ, ਮੈਂ ਜਾਂਦੀ ਊ ਦੱਝੀ । ੧੦੪ ।

ਗਗਨੀਂ ਉਲਝੇ ਬੱਦਲ ਕਾਲੇ, ਛਾਇਆ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ
ਸੂਰਜ ਦੀ ਕੋਈ ਪੇਸ਼ ਨ ਜਾਂਦੀ, ਰਿਹਾ ਖਲਾ, ਕਰ ਜੇਰਾ
ਇੰਜ ਮੇਰੇ ਤੇ ਬਿਰਹੋਂ ਬੱਦਲ, ਨੀਵੇਂ ਹੋ ਹੋ ਬਰਸਣ :
ਕੀਕਰ ਸੂਰਜ-ਮੁਖ ਮੈਂ ਵੇਖਾਂ, ਦਰਸ਼ਨ ਪਰਸਾਂ ਤੇਰਾ । ੧੦੫ ।

ਫੁਟ ਪਏ ਚਸ਼ਮੇ ਗੀਤਾਂ ਵਾਲੇ, ਦਰਸ ਤੇਰਾ ਜਾਂ ਕੀਤਾ
ਨਿਹੁੜਾਏ ਨੈਣਾਂ ਨੂੰ ਤਕ ਕੇ ਅਮਿਉਂ-ਪਿਆਲਾ ਪੀਤਾ
ਭੁੱਲ ਗਏ ਰੋਗ-ਸੋਗ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ, ਖੁਸ਼ੀ ਚੁਗਿਰਦੇ ਨੱਚੀ :
ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਰਸ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਜੱਗ ਤੋਂ ਚੁੱਪ ਚੁਪੀਤਾ । ੧੦੬ ।

ਓਸ, ਗਲੋਂ ਕੌੜੀ ਦਾ ਟੁਕੜਾ, ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਵਗਾਇਆ
ਅਸਾਂ ਓਸ ਨੂੰ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਵਿੱਚ, ਸੱਧਰਾਂ ਨਾਲ ਸੁਆਇਆ
ਸਮਾ ਆਇਆ ਤਾਂ ਪੁੰਗਰਨ ਲੱਗਾ, ਲਗਰਾਂ ਬਣ ਬਣ ਵਧਿਆ :
ਉਸ ਕੌੜੇ ਨੇ, ਪਿਆਰ ਮਿਠੇਰਾ, ਅਪਣੇ ਵਾਂਗ ਵਧਾਇਆ । ੧੦੭ ।

ਚਿੜੀਓ ਨੀ ! ਸੰਗੀਤ ਨ ਗਾਓ, ਸੰਧਿਆ ! ਤੂੰ ਵੀ ਜਾ
ਨੀਂਦੇ ਨੀ ! ਨਹੀਂ ਲੋੜ ਤੇਰੀ ਵੀ, ਸਾਹੋ ! ਹੋਉ ਬੇ-ਸਾਹ
ਲਹੂਆ ਵੇ ! ਤੂੰ ਵੀ ਸਸਤਾ ਲੈ, ਅਜ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨਹੀਂ ਕੋਲ :
ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ! ਰੁਕ ਜਾ ਏਥੇ, ਕੀ ਹੱਜ ਜੀਵਣ ਦਾ । ੧੦੮ ।

ਚੰਨਾ ! ਤੇਰੀ ਚਮਕ ਨ ਭਾਵੇ, ਨਾ ਲਟਕੰਦੜੇ ਤਾਰੇ
ਬਾਗਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋ ਨਹੀਂ ਮੁੰਹਦੀ, ਉਲਟਾ, ਸਾਂਗਾਂ ਮਾਰੇ
ਵਸਦਾ ਜੱਗ ਉਜਾੜ ਦਿਸੰਦਾ ਜਦ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨਹੀਂ ਕੋਲ :
ਹਾਏ ਰੱਬਾ ! ਕਦ ਘੜੀ ਸੁਲੱਖਣੀ, ਆਉ ਨਾਲ ਪਿਆਰੇ । ੧੦੯ ।

ਕਦਮੀਂ ਤੁਰਦਿਆਂ ਪੰਧ ਨ ਮੁੱਕੇ, ਏਨਾ ਏ ਤੇਰਾ ਵਿਹੜਾ
ਸ਼ਬਦ ਹੰਭ ਗਏ, ਮਿਫ਼ਤ ਨ ਮੁੱਕੀ, ਗੁਣਾਂ ਗਿਣਾਏ ਕਿਹੜਾ
ਯਾਦਾਂ ਆ ਆ ਝੁਰਮਟ ਪਾਵਣ, ਤੇ ਤੜਪਾਵਣ ਮੈਨੂੰ :
ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਤੂੰ ਆ ਪਿਆਰੇ ! ਮਨ ਦਾ ਮੀਤ ਹੈਂ ਜਿਹੜਾ । ੧੧੦ ।

ਅਸਮਾਨਾਂ ਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਚੋਵੇ, ਧਰਤੀਓਂ ਫੁੱਟਣ ਮੇਵੇ
ਵਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸੁਗੰਧੀ ਘੁੱਲੀ; ਜੁਗ ਨੂੰ ਧੜਕਣ ਦੇਵੇ
ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਕੋਈ ਨਾਦ ਸੁਣੀਵੇ, ਅਖੀਂ ਠੰਢਕ ਭਾਸੇ :
ਰੂਹ ਮਸਤੀਵੇ, ਪ੍ਰਿਯ ਅਪਣੇ ਦੇ ਆਉਣ ਦੇ ਹਨ ਟੇਵੇ । ੧੧੧ ।

ਹਾੜਾ ਵੇ, ਰੇਤੂ ਦੇ ਕਿਣਕਿਓ ! ਅੱਜ ਫੁੱਲ-ਪੱਤੀਆਂ ਹੋਓ
ਊਸ਼ਾ ਨੀ ! ਜ਼ਰਾ ਗਗਨੀਂ-ਕੇਸਰ, ਲੈ ਧਰਤੀ ਤੇ ਚੋਓ
ਵਾਏ ਨੀਂ ! ਰਤਾ ਗਮਕੀਂ ਵੱਗੀਂ ਤੇ ਖੁਸ਼ਬੋ ਖਿਲਾਰੀਂ :
ਪਿਆਰੇ ਨੂੰ ਅਜ ਮਿਲਕੇ, ਅੱਖੀਓ ! ਪਲਕਾਂ-ਤਖ਼ਤੇ ਢੋਓ । ੧੧੨ ।

ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਨ ਤੂੰ ਦਿਸਦਾ ਏਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਰਹਿਨਾ ਏਂ ਕੋਲ
ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਛੁਹਿਆ ਨਾ ਜਾਵੇਂ, ਉਂਜ ਤੂੰ ਕਰੇਂ ਕਲੋਲ
ਸੂਖਮ, ਸੁੱਚਾ ਪਿਆਰ ਸੁਹਣਿਆਂ, ਦਏ ਨਜ਼ਾਰੇ ਹਰ ਪਲ :
ਅਣ-ਦਿਸਦਾ ਵੀ, ਦਿਸਦਾ ਜਾਪੇਂ, ਚੁੱਪ ਦੇ ਸੁਣਨਾਂ ਬੋਲ । ੧੧੩ ।

ਸੁਧ ਬੁਧ ਜਾਇ ਗੁਆਚ ਕਿ ਮਿਲਿਆਂ ਤੈਨੂੰ ਪਿਆਰੇ
ਤੂੰ ਕੁਝ ਆਖੇਂ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਮਝਾਂ, ਕੰਮ ਨ ਔਣ ਇਸ਼ਾਰੇ
ਆਪਾ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਸਮਾਂਦਾ, ਅਪਣਾ ਆਪ ਭੁਲਾਕੇ :
ਧੰਨ ਤੂੰ ਹੈਂ ਜੋ ਭੁੱਲੜ ਨੂੰ ਵੀ, ਮੁੜ ਮੁੜ ਦਏਂ ਨਜ਼ਾਰੇ । ੧੧੪ ।

ਤਾਰੇ ਚੜ੍ਹਨ, ਤੇਰੀਆਂ ਰਸ਼ਮਾਂ ਮੇਰੇ ਤੇ ਆ ਬਰਸਨ
ਪਰ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖੀਆਂ ਤੇ ਹਿਰਦਾ, ਪਿਆਰ ਤੇਰੇ ਲਈ ਤਰਸਨ
ਦੂਰੋਂ ਤਾਂ ਮਿਹਰੰਮਤ ਤੇਰੀ ਸਦਾ ਮੇਰੇ ਤੇ ਰਹਿੰਦੀ :
ਪਰ ਭੁਖੀ ਰੂਹ ਮੇਰੀ ਤਾਈਂ, ਚਰਨੀਂ ਲਾ, ਦੇਹ ਦਰਸ਼ਨ । ੧੧੫ ।

ਸਮਾ ਸੁਹਾਣਾ, ਧੁਪਿਆ ਸਬੰਝਾ, ਉਮਡ-ਉਮਡ ਘਟ ਛਾਈ
ਗਾਵਾਂ ਮੱਝਾਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਚਰਦੀਆਂ, ਹਵਾ ਰੁਮਕਦੀ ਆਈ
ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਪਰ ਅਗਨੀ, ਬਲ-ਬਲ ਲਾਟਾਂ ਛੱਡਦੀ :
ਮੀਂਹ ਵਸਿਆ ਪਰ ਅਗਨੀ ਭੜਕੀ ਦੂਣੋਂ ਦੂਣ ਸਵਾਈ । ੧੧੬ ।

ਉਮਡ ਘੁਮਡ ਅਜ ਘਟਾ ਕਾਲੀਆਂ; ਅਸਮਾਨੀਂ ਛਾ ਜਾਣ
ਇਵੇਂ ਯਾਦ ਦੇ ਬੱਦਲ ਮੁੜ ਘਿੜ, ਮੈਂ ਤੇ ਝੁਰਮਟ ਪਾਣ
ਜੀਕਰ ਸਾਰੇ ਦਿਨ ਦੀ ਗਰਜਣ, ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੋਹੀ :
ਈਕਰ ਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਬਿਨ ਯਾਦਾਂ ਨਾ ਸੁਖ-ਸੁਆਦ ਲਿਆਣ । ੧੧੭ ।

ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਪਾਸ ਅਚਾਨਕ ਜਾ ਕੇ, ਮੈਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹੂੰ ਤਕਾਇਆ
ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂ ਆਪਾ ਡਿੱਠਾ, 'ਉਸ' ਦਾ ਰੂਪ ਨ ਥਿਆਇਆ
ਪੁਛਿਆ ਮੈਂ—"ਕਮਲੇ ! ਕੀ ਕੀਤੋ ਈ, ਕਿਉਂ ਨ ਅਕਸ ਰਚਾਇਆ ?"
ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ—"ਬਦ ਕਿਸਮਤ ਹਾਂ ਮੈਂ, ਕਦੇ ਨ ਉਸ ਹੱਥ ਲਾਇਆ ।"
। ੧੧੮ ।

ਬੇ ਜ਼ਬਾਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਕੇ, ਫੜਕ ਪਿਆ ਮਨ ਮੇਰਾ, ਮੀਤ !
ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਗੁਲਦਸਤਾ ਰਚਕੇ, ਅੰਦਰ ਲਿਆਇਆ ਨਾਲ ਪਰੀਤ
ਹਰ ਪੱਤੀ ਪਛਤਾਂਦੀ ਬੋਲੀ—"ਕਾਸ਼ ! ਜਿ ਅਜ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋ ਜਾਂਦੇ :
ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੁੱਲ ਮਿਲ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਪਰ ਜਾਣੀ ਐਵੇਂ ਬੀਤ।" ।੧੧੯।

ਜੁਗਾਂ ਜੁਗਾਂ ਤੋਂ ਜੋ ਮਾਨੁਖ ਦੀਆਂ ਸਧਰਾਂ ਨਾ ਬਰ ਆਈਆਂ
ਥਾਂ ਪਰ-ਥਾਂ ਕਮਲ ਫੁਲ ਬਣ ਕੇ, ਲਗਗੀਂ ਉਹ ਮੁਸਕਾਈਆਂ
ਭਲਾ ਜਿ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੂੰ ਪਿਆਰੇਂ, ਹੇ ਅਣ-ਆਦੀ ਸ਼ਕਤੀ :
ਪੁਸ਼ਪ-ਜੀਭ ਨੇ ਆਪੇ ਇਕ ਦਿਨ, ਇਹ ਰਮਜ਼ਾਂ ਸਮਝਾਈਆਂ ।੧੨੦।

ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਤਿਲ ਮਸਤੇ, ਕਹਿੰਦੇ—''ਆ ਗਏ ਸਾਨੂੰ ਫੁੱਲ ਓ
ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਂ ਅਸੀਂ ਨਿਤਾਣੇ ਜੇਹੇ, ਕੌਣ ਸਾਡੇ ਅੱਜ ਤੁੱਲ ਓ ?''
ਬੋਲੀ ਧਰਤ—''ਨ ਮਾਣ ਗੁਆਚੋ, ਜੇ ਬਰਸਾਤ ਨ ਹੁੰਦੀ :
ਸੜ ਬਲ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਬਦਬਖ਼ਤੋ ! ਰਹਿਮਤ ਨੂੰ ਰਹੇ ਭੁੱਲ ਓ ।'' । ੧੨੧ ।

ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਂ, ਪੱਥਰ ਕਿੰਜ ਢਲਦੇ, ਇਸ ਨੇ ਢਾਲ ਵਖਾਇਆ
ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਤਰਲ ਹੈ ਕੀਤਾ, ਪੁਣ ਪੁਣ ਕੇ ਪਤਲਾਇਆ
ਹੁਣ ਬੇ-ਰੜਕ ਕੈਦ ਹਾਂ ਹੋਏ ਉਸ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਅੰਦਰ :
ਵਾਹ ਪਿਆਰਾ ! ਤੂੰ ਸਰਬ ਸ਼ਕਤੀਆ, ਆਪ ਅਸਾਂ ਅਜ਼ਮਾਇਆ । ੧੨੨ ।

ਦੂਰ ਪਰੇ, ਗਗਨਾਂ ਦੀ ਹੱਦੀਂ, ਬੱਦਲ ਧੂੰਆਂ ਧਾਰ
ਵਿਚਦੀ ਖੰਭ ਖਿਲਾਰੀ ਜਾਵੇ, ਕੂੰਜਾਂ ਦੀ ਇਕ ਡਾਰ
ਕੀ ਹੋਵੇ, ਜੇ ਸੱਧਰਾਂ ਮੇਰੀਆਂ ਚਿੱਟੇ ਖੰਭੀਂ ਬਹਿ ਕੇ :
ਜਾ ਪਹੁੰਚਣ ਜਿੱਥੇ ਤੂੰ ਹੋਵੇਂ, ਲੈ ਕੇ ਮੇਰਾ ਪਿਆਰ । ੧੨੩ ।

ਤੇਰੀ ਅੱਖ-ਉਘੜ ਚੋਂ, ਜਾਗੇ ਸੋਨ-ਸਵੇਰ
ਨੈਣ ਮੁੰਦ ਜਦ ਪੈ ਜਾਇੰ, ਹੋਵਣ ਧੁੰਧ-ਹਨੇਰ
ਤਦ ਤਕ ਦੁਨੀਆਂ ਜਾਗਦੀ, ਜਦ ਤਕ ਤੇਰੀ ਜਾਗ :
ਤੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਜਹਾਨ ਨੂੰ ਮਹਾਂ ਸੁੰਨ ਲਊ ਘੇਰ । ੧੨੪ ।

ਸਤ, ਚਿਤ, ਸੁੰਦਰ ਕੌਣ ਹੈ, ਤੇਰੇ ਬਿਨ ਕੋਈ ਹੋਰ
ਤੇਰੀ ਛਟਾ ਅਨੂਪਵੀਂ, ਯਾਦ ਕਰਾਂ ਰਸ-ਭੋਰ
ਮਹਿਕ, ਸੰਗੀਤ, ਸਾਹਿਤ, ਚਿਤ੍ਰ, ਤੇਰਾ ਹੀ ਪ੍ਰਗਟਾਉ :
ਕੈਸਾ ਹਾਂ ਵਡਭਾਗੜਾ, ਤੂੰ ਜਿਸ ਦਾ ਚਿਤ-ਚੋਰ । ੧੨੫ ।

ਨਿਰਮਲ ਨਦੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਲ, ਧਰਤੀ ਸ੍ਵਰਨ-ਮਈ
ਪਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੇ ਸੁਧਾ-ਪੁਸ਼ਪ, ਛਬ ਦੇ, ਨਿੱਤ ਨਈ
ਤੋੜਾਂ ਊਸ਼ਾ ਕਿਰਨ ਸੰਗ, ਭੇਟਾ ਧਰਨ ਲਈ :
ਸੁੰਘੇਂ ਜਦ ਤੂੰ ਸੁਹਣਿਆਂ ਔਣ ਸੁਗੰਧਾਂ ਕਈ । ੧੨੬ ।

ਫੁੱਲ ਗੁਲਾਬਾਂ ਨੇ ਕੀ ਖਿੜਨਾ, ਕਲੀਆਂ ਕੀ ਮੁਸਕਾਣਾ
ਕੀ ਸਰਘੀ ਦਾ ਹੁਸਨ ਅਣੋਖਾ, ਕੀ ਕੋਇਲਾਂ ਦਾ ਗਾਣਾ
ਨਦੀਆਂ ਦੀ ਕੀ ਚਾਲ ਮਟਕਵੀਂ, ਪਰਬਤ ਦੀ ਕੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ :
ਇਕੋ ਤੈਨੂੰ ਤੱਕ ਲੈ, ਜਿਸ ਨੇ, ਪਰਮ ਅਨੰਦ ਹੈ ਪਾਣਾ। ੧੨੭।

ਓ ਧਰਤੀ ਦੀਓ ਉੱਚ ਸ਼ਕਤੀਓ ! ਜੋ, ਨਾ ਰੱਖੋ ਜੀਵਨ
ਜੀਵੰਦਿਓ ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲਿਓ ! ਨਿਕੜਿਓ ਅਤੇ ਮਹੀਵਨ !
ਇਕ ਤਰਲਾ ਜੇ, ਪਿਆਰ ਮੇਰਾ ਇਹ, ਕਦੇ ਨ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋਵੇ :
ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਘੁਲ ਮਿਲ ਜਾਵਾਂ, ਜੇ ਸੱਧਰਾਂ ਪੂੰਜ ਥੀਵਨ। ੧੨੮।

ਬਾਤੜੀਆਂ ਪਿਆਰੇ ਦੀਆਂ ਭਲੀਆਂ, ਕਰ-ਕਰ ਸਮਾਂ ਲੰਘਾਇਆ
ਇਉਂ ਲੱਗਾ, ਜਿਉਂ ਅੰਦਰੋਂ ਹੀ ਕੋਈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ-ਕੁੰਡ ਥਿਆਇਆ
ਖੋਹ ਨ ਉਠੀ, ਤੜਪ ਨ ਤਾਇਆ, ਠੰਢ ਜੇਹੀ ਕੋਈ ਪੈ ਗਈ :
ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਹੀ ਸਖੀ ਬਣ ਗਈ, ਜਿਸ ਨੇ ਦਰਦ ਵੰਡਾਇਆ। ੧੨੯।

ਅਬਰੋਂ ਮੋਤੀ ਕਿਰਨ ਕਿ ਜਾਂ ਇਹ ਪਲਮਣ ਪਏ ਸਿਤਾਰੇ
ਜਾਂ ਫਿਰ ਬਾਗ਼ ਬਹਿੱਸ਼ਤੀਂ ਮੂਧਾ, ਚੰਬਾ ਪਿਆ ਖਿਲਾਰੇ
ਜਾਂ ਉਦਾਸ ਹਨ ਸਵਰਗੀ ਰੂਹਾਂ, ਮਾਤ ਲੋਕ ਲਈ ਰੋਵਣ :
ਮੀਂਹ ਬਰਸੇ ਜਾਂ ਤੂੰ ਪਿਆ ਬਰਸੇਂ, ਮੇਰੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਪਿਆਰੇ। ੧੩੦।

ਕੀ ਪਰਕਾਸ਼ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਵਾਧੂ, ਜੋ ਰੱਬ ਵਿਚੋਂ ਲੱਭਣਾ
ਜਿਉਂਦਾ ਛੱਡ ਅਣਹੋਇਆਂ ਪਿੱਛੇ, ਮੈਂ ਕਾਹਨੂੰ ਹੈ ਯਭਣਾ
ਫਿਰੇਂ, ਫਿਰਾਵੇਂ, ਪਿਆਰੇਂ, ਮਾਰੇਂ, ਜੀਵਾਲੇਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ :
ਕੀ ਲੈਣਾ ਉਸ ਅੰਬਰੀ ਰੱਬ ਤੋਂ, ਜੋ ਚਾਹਤ ਹੈ ਸਭਣਾ । ੧੩੧ ।

ਕਾਮ-ਕ੍ਰੋਧ ਖੰਭ ਚਮਗਿੱਦੜ ਦੇ, ਪੁੱਠਾ ਨੇ ਲਟਕਾਂਦੇ
ਪਿਆਰ-ਨਿੰਮਰਤਾ ਦੈਵੀ ਪਰ ਨੇ, ਆਕਾਸ਼ੀਂ ਪਹੁੰਚਾਂਦੇ
ਤੂੰ ਆਕਾਸ਼ੀ ਨੂਰ ਸੁਹਣਿਆਂ, ਦੈਵੀ ਪਰਾਂ ਸਹਾਰੇ :
ਸਾਡੇ ਤੇ ਵੀ ਤਰਸ ਪਇਓ ਈ, ਗਗਨੀਂ ਉੱਡਦੇ ਜਾਂਦੇ । ੧੩੨ ।

ਆ ਸੱਜਣਾ, ਤੇਰੀ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਵਾਂ, ਨਵਾਂ ਨਵੇਲਾ ਬਾਣਾ
ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਮਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨੇ ਧਾਗੇ ਤੇ ਖ਼ਿਆਲਾਂ ਦਾ ਤਾਣਾ
ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਦੀ ਖੱਡੀ ਬਹਿ ਕੇ. ਮਨ-ਮਸਤਕ ਸੰਗ ਉਣਿਆ :
ਕਲਮ-ਕਾਗ਼ਜ਼ ਸੰਗ ਕਟ ਕਟ ਸੀਵਾਂ, ਇਹ ਨਾ ਥੀਏ ਪੁਰਾਣਾ । ੧੩੩ ।

ਇਉਂ ਜਾਪੇ, ਜਿਉਂ ਪੁਸ਼ਪ-ਤਾਰੋਟੇ, ਅੱਜ-ਆਕਾਸ਼ੋਂ ਆਂਦੇ
ਮੇਰੇ ਤੀਕ ਪਹੁੰਚਦੇ, ਸੂਖਮ ਕਵਿਤਾ ਬਣ ਬਣ ਜਾਂਦੇ
ਨਿਰਮਲ ਧਾਰ ਵਹੇ ਕਵਿਤਾ ਦੀ, ਅੱਜ ਮਨ-ਮਸਤਕ ਥਾਣੀ :
ਪਰ ਪਿਆਰੇ ਦੇ ਪਿਆਰ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਂਦੇ । ੧੩੪ ।

ਕੀ ਮੈਂ ਤੁੱਛ, ਨਿਗੂਣਾ ਬੰਦਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਵਡਿਆਇਆ
ਫਰਸ਼ੋਂ ਚੁੱਕ ਅਰਸ਼ ਤੇ ਧੜਿਆ, ਉੱਚਾ ਮਾਣ ਦਿਵਾਇਆ
ਅੱਜ ਮੈਂ ਗਗਨ ਪਾਤਾਲੀਂ ਘੁੰਮਾਂ ਤੇ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਗਾਹ ਮਾਰਾਂ :
ਤੂੰ ਕਿਧਰੇ ਪਰ ਨਜ਼ਰ ਨ ਆਵੇਂ–ਜੋ–ਕਣ ਕਣ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ । ੧੩੫ ।

ਨਾ ਗੁਲਾਬ ਨਾ, ਵੇਖ ਨ ਮੈਨੂੰ, ਜੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁਝ ਹੋਵੇ
ਤੇਰੇ ਵਾਂਗ ਜੁ ਸਾਹਵੇਂ ਮੇਰੇ, ਹੱਸ ਹੱਸ ਆਣ ਖਲੋਵੇ
ਅੱਜ ਉਹ ਤੇ ਮੈਂ ਲੱਖੀਂ ਕੋਹੀਂ, ਤੂੰ ਇਕ ਟਿੱਚਰ ਜਾਪੇਂ :
ਦੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਜੋ ਜਾਣ ਦੁਖਾਵੇ, ਪਛਤਾਵੇ ਤੇ ਰੋਵੇ । ੧੩੬ ।

ਵਾਏ ! ਨਾ ਵਗ, ਬੱਦਲਾ ! ਨਾ ਵਰ੍ਹ, ਬੁਲਬੁਲ ਨੀ ! ਨਾ ਬੋਲ
ਮੋਰਾ ! ਨਾ ਨੱਚ, ਸ਼ੋਰਾ ! ਨਾ ਮਚ, ਨਾ ਕਰ ਹੰਸ ! ਕਲੋਲ
ਮੈਂ ਦੁਖਿਆਰੀ ਅਤੀ ਬੇਚਾਰੀ ਤੜਪਾਂ ਸਾਜਣ ਦੇ ਲਈ :
ਸਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਸੁਖਾਂਦੇ, ਜੀਵੋਂ ! ਜੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਹੋਇ ਕੋਲ । ੧੩੭ ।

ਓ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਕਿਣਕਿਓ ! ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਬੋਲ ਪਓ
ਰੇਸ਼ਮ ਚਰਨਾਂ ਵਾਲੜੇ ਦੀ ਕੁਛ ਬਾਤ ਕਹੋ
ਤੁਸੀਂ ਖ਼ੂਬ ਹੋ ਜਾਣਦੇ ਉਸ ਦਾ ਤਰਸ, ਦਇਆ :
ਤੁਰਦਾ ਕਿਹਾ ਮਲੂਕੜਾ ਜਿਉਂ ਫੁਲੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ਬੋ । ੧੩੮ ।

ਆਹਾ ! ਕਿੰਨਾ ਸੁਖ ਹੈ ਆਇਆ, ਤੇਰਾ ਚੇਤਾ ਕਰ ਕੇ
ਕਈ ਵੇਰਾਂ ਚੇਤਾ ਦੁੱਖ ਦੇਵੇ, ਸੁਖ ਚਾਹਵਾਂ ਤਦ ਮਰ ਕੇ
ਇਕੋ ਯਾਦ ਵਿਚ ਇਹ ਕੀ ਏ ? ਜੀਕਰ ਚੰਦ ਦੁਰੰਗਾ :
ਆਵੇਂਗਾ ਤਾਂ ਪੁੱਛ ਲਵਾਂਗਾ ਚਰਨਾਂ ਤੇ ਸਿਰ ਧਰ ਕੇ । ੧੩੯ ।

ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਪਿਆਰੀਂ ਪਿਆ, ਲੈ ਵਿਪਲਵ ਦਾ ਰਾਹ
ਦੁਨੀਆਂ ਧਨ ਦੇ ਢੇਰ ਹੇਠ, ਚਿਰ ਤੋਂ ਰਹੀ ਕਰਾਹ
ਆ ਮੇਰੇ ਸੰਗ ਸੁਹਣਿਆਂ, ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਲੈ :
ਜੁਗ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਸਾਜੀਏ ਲਈਏ ਧਰਤ ਸਜਾ । ੧੪੦ ।

ਗੁੜ, ਸ਼ੱਕਰ, ਖੰਡ ਮਿੱਠੜੇ, ਮਿਸ਼ਰੀ, ਸ਼ਹਿਦ ਮਹਾਨ
ਦੁਧ, ਅੰਮ੍ਰਿਤ, ਰਸ ਗਰਜ਼ ਦਾ, ਭੁਲਦਾ ਏਥੇ ਆਨ
ਜਦੋਂ ਗੁਲਾਬੀ ਬੁਲ੍ਹ ਇਹ, ਧੀਮੇ ਬੋਲਣ ਬੋਲ :
ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਮਿੱਠਤ ਘੁਲੇ, ਓ ਸਵਰਗੀ ਮਹਿਮਾਨ । ੧੪੧ ।

ਜੀਕਰ ਚਸ਼ਮੇ ਨੀਰ ਦੇ, ਵਗੀ ਜਾਣ ਇਕ ਸਾਰ
ਤੇ ਝਰਨੇ ਨਿੱਤ ਝਰ ਰਹੇ, ਅਨ ਹਦ ਤੇ ਇਕ ਤਾਰ
ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆਰ ਦੀ, ਅਪਣੇ ਅੰਦਰੀਂ ਤੋਰ :
ਸਜਣਾ ! ਰਹੇ ਸਲਾਮਤੀ ਮਟਕ ਹੁਲਾਰੇ ਮਾਰ । ੧੪੨ ।

ਗੂੰਜ ! ਮੇਰੇ ਹਿਰਦੇ ਦੀ ਵੀਣਾ, ਪਹੁੰਚੇ ਗੁਰ ਚਰਨੀ ਝਣਕਾਰ
ਦੁਖ-ਸੁਖ, ਰਾਗ-ਦ੍ਵੈਸ਼, ਮੋਹ-ਮਤਸਰ, ਵਹਿਣ ਏਸ ਸੂਰ ਦੀ ਗੰਗ-ਧਾਰ
ਸ਼ੁਧ, ਮਾਨਸਰ ਵਾਂਗ ਆਤਮਾ, ਪੁਲਕਿਤ ਹੋਇ, ਲੈ ਸਤਿਗੁਰ-ਪ੍ਰੇਮ :
ਨਾ ਸੁਣ ਲੋਕਨ ਕੀ ਬੈਰਾਈ, ਉਪਮਾਂ ਤੇ ਬੈਸੰਤਰ ਡਾਰ । ੧੪੩ ।

ਫੇਰ ਤੇਰੀ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਖਿੜ ਪਈ, ਅੱਜ, ਅੰਦਰ ਫੁਲਵਾੜੀ
ਫੇਰ ਦਿਲੇ ਨੂੰ ਕੁਛ-ਕੁਛ ਹੋਵੇ, ਫੇਰ ਮਘੀ ਚੰਗਿਆੜੀ
ਫੇਰ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਗ ਗਈ, ਮਨ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਖੁਭਿਆ :
ਪਿਆਰਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਸਤਿਗੁਰੂ ! ਵੱਸੀ ਫੇਰ, ਉਜਾੜ-ਈ । ੧੪੪ ।

ਨਾ ਭੁੱਲ ! ਤੈਨੂੰ ਭੁਲਿਆਂ, ਮੇਰਾ ਮਰਨ, ਜੀਵਨੋ ਹੋਵੇ
ਦੂਰ ਨ ਹੋ, ਤੇਰੇ ਬਿਨ ਮੇਰਾ, ਅੰਦਰਲਾ ਨਿੱਤ ਰੋਵੇ
ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਜੇ ਤੂੰ ਹੀ ਵੱਸੇਂ, ਤਾਂ ਜਗ ਵਸਦਾ ਜਾਪੇ :
ਦੇਹ ਸੁਮੱਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮੇਰੇ, ਮਨ ਦੀ ਭਟਕ ਖਲੋਵੇ । ੧੪੫ ।

ਖੁਸ਼ ਹੋ ਤੱਕੇਂ, ਜੀਵਨ ਬਰਸੇ, ਇਸ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਆਸ਼ਾ
ਪਿਆਰੇ ਬੋਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਤੇਰੇ, ਉਠਾਂ, ਛੋੜ ਨਿਰਾਸ਼ਾ
ਛੁਹੇਂ ਜਿ ਪਿਆਰ ਕਰਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ, ਮੈਂ ਵਿਸਮਾਦ ਗੁਆਚਾਂ :
ਏਹੋ ਹੈ ਇਕ ਚਾਹ ਕਿ ਸਮਝਾਂ ਤੇਰੇ ਪਿਆਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ । ੧੪੬ ।

ਦੂਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਰਖ ਨੇੜੇ, ਇਹ ਮੇਰੀ ਅਰਜੋਈ
ਸੁਰਤ ਰਹੇ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਗੱਡੀ, ਤੋੜ ਨ ਸੱਕੇ ਕੋਈ
ਤੇਰਾ ਧਿਆਨ, ਜਿਉਣ ਦਾ ਤੋਸਾ; ਇਸ ਵਿਚ ਥੋੜ ਨ ਆਵੇ :
ਸਤਿਗੁਰ ਮੇਰੇ, ਸਦਾ ਸੁਹਾਗਣ ਤੇਰੇ ਸੰਗ ਕਰ ਹੋਈ । ੧੪੭ ।

ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਰਵਾਹ ਕਿ ਲੋਕੀਂ ਕਰਨ ਕੈਸੀਆਂ ਗੱਲਾਂ
ਤੇਰੇ ਪਿਆਰ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ, ਨਿਤ ਨਿਤ ਖਾਵਾਂ ਛੱਲਾਂ
ਮੇਰੇ ਲਈ ਤਾਂ ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ, ਤੂੰ ਹੀ ਭੇਤ ਸੁਝਾਇਆ :
ਕੀ ਚਿੰਤਾ ਜੇ ਮਾਰ ਪਿਆਰ ਦੀ ਰਾਤ ਦਿਨੇ ਮੈਂ ਝੱਲਾਂ । ੧੪੯ ।

ਤਾਰੇ ਦੂਰ ਸੂਰਜੋਂ ਕਿਤਨੇ, ਬੀਜ ਪ੍ਰਿਥਵੀਉਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ
ਚਾਨਣ, ਨਿੱਘ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ, ਰਹਿੰਦੇ ਆਪੇ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ
ਸਮਾ ਪੁਜਣ ਤੇ ਚਾਨਣ ਪਸਰੇ, ਵੰਰਖਾ ਤੋਂ ਧਰਤੀ ਮਸਤੀਵੇ :
ਦੂਰ ਲੁਕੇ ਪਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟਾਂਦੇ, ਔਣ ਓਸ ਦੇ ਚਰਨ ਹਜ਼ੂਰ । ੧੪੯ ।

ਕਹਿੰਦਾ ਸੈਂ ਤੂੰ, ਪਿਆਰ ਜਗਤ ਦਾ, ਝੂਠਾ, ਕੋਝਾ, ਕੱਚਾ
ਇਕੋ ਪਿਆਰ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਮਿੱਠਾ, ਪੂਰਨ, ਸੁਖਦਾ, ਸੱਚਾ
ਪਰ ਇਹ ਪ੍ਰਭੂ ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰਾ ਹੋਰ ਜਿ ਕੋਈ ਟੋਲੇਂ :
ਦੁਖਾਂ, ਭਟਕਦਾ ਫਿਰੇਂ; ਗੁਆਚਾਂ ਜਿਉਂ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਬੱਚਾ । ੧੫੦ ।

ਰਹਾਂ ਚਿਤਵਦਾ ਤੈਨੂੰ ਹੀ, ਜਦ ਮਹਾਂ ਅਨੰਦ ਵਿਚ ਆਵਾਂ
ਕੁੱਲ ਵਿਵਾਦ, ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਭੁਲ ਕੇ, ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਖੋ ਜਾਵਾਂ
ਤੇਰੀ ਮਹਾਂ ਵਿਰਾਟ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ, ਜਦ ਮਿਲਦਾ ਝਲਕਾਰਾ :
ਹਉਮੈ ਰਹਿਤ, ਸਨਿੰਮਰ ਹੋਕੇ, ਲਗ ਚਰਨੀਂ ਸੁਖ ਪਾਵਾਂ । ੧੫੧ ।

ਰੰਗ ਤਮਾਸ਼ੇ ਕੁੱਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ, ਤੇਰੇ ਹੀ ਹਨ ਪਿਆਰੇ
ਚੰਗੇ ਮੰਦੇ ਹਰ ਇਕ ਵਿੱਚੋਂ, ਤੇਰੇ ਮਿਲਣ ਨਜ਼ਾਰੇ
ਕਿਸ ਨੂੰ ਨਿੰਦਾਂ ? ਕਿਨੂੰ ਸਲਾਹਾਂ ? ਨਿੰਦਾ, ਉਸਤਤ ਤੇਰੀ :
ਨਿੰਦਾ ਛੱਡ ਮੈਂ ਪਿਆ ਸਲਾਹਾਂ ਜਦ ਤੇਰੇ ਹਨ ਸਾਰੇ । ੧੫੨ ।

ਤੇਰੀ ਭਗਤੀ-ਤੇਰਾ ਸਿਮਰਨ ਜਾਂ ਮਾਲਾ ਦੇ ਮਣਕੇ ?
ਹਉਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਫੇਰ ਫੇਰ ਕੇ, ਲੱਖਾਂ ਖਾਲੀ ਛਣਕੇ
ਜੀ ਕਰਦੈ ਮਨ ਦੇ ਮਣਕੇ ਨੂੰ ਵਿੱਚ ਰਜ਼ਾ ਦੇ ਫੇਰਾਂ :
ਭਲੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਛੱਡਕੇ, ਸਿੱਧਾ ਤੁਰਕੇ, ਤਣ ਕੇ । ੧੫੩ ।

ਤੂੰ ਹੈਂ ਦੂਰ, ਦੁਰਾਡਾ ਬਹੁਤਾ, ਸਣਦਾ ਹਾਂ ਕਨਸੋਆਂ
ਪਲ ਪਲ ਚਿਤਵ ਚਿਤਵ ਕੇ ਤੈਨੂੰ, ਮਹਿਸੂਸਾਂ ਖੁਸ਼ਬੋਆਂ
ਧਿਆਨ ਦਾ ਪਾਣੀ ਪਾ ਪਾ ਸਿੰਜਾਂ, ਪਿਆਰ-ਨਿਸ਼ਾਨੀ-ਬੂਟਾ :
'ਫੂਲੇ ਫਲੇ ਸਦਾ ਸੁਖ ਦੇਵੇ' ਸੋਚ ਸੋਚ ਖੁਸ਼ ਹੋਵਾਂ । ੧੫੪ ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਝੁਰਮਟ ਵਿਚ ਫਿਰਦਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਕੱਲਾ ਕੱਲਾ
ਤੇਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨ ਸਭ ਕੁਛ ਸੁੰਞਾ, ਅੰਦਰ ਝੱਲਾ ਝੱਲਾ
ਮਨ ਦੀ ਪੀੜ ਲੁਕਾ ਕੇ ਰੱਖਾਂ, ਮਾਲ ਜਿਵੇਂ ਚੋਰੀ ਦਾ :
ਯਾਦ ਤੇਰੀ ਵਿਚ ਰਹਾਂ ਗੁਆਚਾ, ਕਰਦਾ ਅੱਲਾ ਅੱਲਾ । ੧੫੫ ।

ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਹਿਰਦਾ ਹੈ ਧਰਿਆ, ਮੈਂ ਹਾਂ ਖ਼ਾਲੀ ਖ਼ਾਲੀ
ਭੁੱਖੇ, ਜਿਵੇਂ, ਪਰਾਹੁਣੇ ਅੱਗੇ ਆ ਜਾਇ ਖ਼ਾਲੀ ਥਾਲੀ
ਪਲ ਪਲ ਜੁਗੜਾ ਬਣ ਬਣ ਲੰਘੇ, ਦਿਲ ਦਾ ਦਰਦ ਲੁਕਾ ਕੇ :
ਵਿਚ ਹਾਣੀਆਂ ਬਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਮੈਂ ਬਣ ਕੇ ਸਦਾ ਸਵਾਲੀ । ੧੫੬ ।

ਚਸ਼ਮੇ ਨੂੰ ਕੀਕਰ ਬੰਨ੍ਹ ਲੱਗੇ, ਰੋਕੇ ਕੌਣ ਤੂਫ਼ਾਨ ?
ਕੌਣ ਨੀਂਦ ਵਿਚ ਸੁਪਨੇ ਡੱਕੇ, ਕੈਦੇ ਕੌਣ ਧਿਆਨ ?
ਦੂਰ ਰਹੋ, ਚਾਹੇ ਰਹੁ ਨੇੜੇ, ਇਹ ਨੇ ਤਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ :
ਮਨ ਮੇਰਾ ਤਾਂ, ਪਿਆਰੇ ਮੇਰੇ, ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਗ਼ਲਤਾਨ । ੧੫੭ ।

ਪ੍ਰਿਯ ਜੀ, ਤੇਰੇ ਵਿਛੋੜੇ ਅੰਦਰ, ਦੁਭਰ ਹੋ ਗਿਆ ਜੀਣਾ
ਜਿਉਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਆਸ਼ਕ ਨੂੰ, ਪਏ ਜ਼ਹਿਰ ਪਿਆਲਾ ਪੀਣਾ
ਤੇਰੇ ਬਾਝ ਜਗਤ ਦੇ ਸੁਖ ਤੇ, ਧੁੰਧ ਦੁਖਾਵੀਂ ਛਾਈ :
ਰੂਹ-ਪੰਛੀ ਨੂੰ ਚੁਗਣ ਲਈ ਹੁਣ, ਮਿਲਿਆ ਗ਼ਮ ਦਾ ਚੀਣਾ । ੧੫੮ ।

ਝਿਲਮਿਲ ਝਲਕੇ ਦੂਰ ਸਿਤਾਰਾ, ਮੈਨੂੰ ਸੈਨੀਆਂ ਮਾਰੇ
ਕਦੇ ਕਦੇ ਇੰਜ ਹੋ ਹੀ ਜਾਂਦੈ, ਨਾ ਘਬਰਾ ਪਿਆਰੇ !
ਤਨ ਤਾਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਲੱਖ ਵਾਰੀਂ, ਮਨ ਨਾ ਵਿੱਥਾਂ ਰੱਖਣ :
ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਰਨਾਂ ਰਹਿਣ ਸਾਂਝੀਆਂ, ਰੂਹ ਦੇ ਮਿਲਣ ਨਜ਼ਾਰੇ । ੧੫੯ ।

ਘੁੱਪ ਹਨੇਰੀ ਰਾਤੀਂ ਪਾਂਧੀ, ਜੇਕਰ ਰਾਹ ਭੁੱਲ ਜਾਵੇ
ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਹੱਸਦਾ ਪਿਆ ਦੀਪਕ, ਜੇਕਰ ਉਨੂੰ ਬੁਲਾਵੇ
ਤਿਵੇਂ ਦੂਰ ਸਾਜਣ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਆਸ ਕਿਰਨ ਲਿਸ਼ਕਾਂਦੀ :
ਤਕੜਾ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰੀ ਜਾਹ ਤੂੰ, ਇਕ ਦਿਨ ਮੰਜ਼ਲ ਆਵੇ । ੧੬੦ ।

ਧਰਮ ਕਰਮ ਦੀ ਸਾਰ ਨ ਜਾਣਾ, ਜਾਣਾ ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼ ਤੇਰੀ
ਖ਼ਤਮ ਕਰੇ ਅਗਨੀ ਦੇ ਕਣ ਜਿਉਂ ਪਾਪ ਕੁਕਰਮਾਂ ਢੇਰੀ
ਮੈਂ ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼ ਲੈ ਮਾਣ ਨਾ ਕੀਤਾ, ਸਿਰ ਸੁੱਟ ਸਜਦੇ ਕਰਦਾਂ :
ਕੀ ਹੁੰਦਾ, ਜੇ ਤੂੰ ਨਾ ਸੁਣਦੋਂ, ਪਿਆਰੇ ! ਬਿਨਤੀ ਮੇਰੀ । ੧੬੧ ।

ਅਪਣਾ ਪਿਆਰ ਆਪ ਹੀ ਲਾਏ, ਆਪੇ ਦਏ ਵਿਛੋੜੇ
ਉਸ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਉਹ ਹੀ ਜਾਣੇ, ਭਲੇ-ਵਿਛੋੜੇ, ਜੋੜੇ
ਉਸ ਦੀ ਓਟ ਸਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ, ਇਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੋਈ ਸ਼ੰਕਾ :
ਕਬਹੂੰ ਜੀਅੜਾ ਊਭ ਚੜ੍ਹਤ ਹੈ, ਕਦੇ ਹਿਠਾਂ ਮੁੱਖ ਮੋੜੇ । ੧੬੨ ।

ਰੋਮ ਰੋਮ ਰਾਜ਼ੀ ਤੇਰੇ ਤੇ, ਤੂੰ ਸੁਖ-ਜੀਵਨ ਦਿੱਤਾ
ਅੱਠੇ ਪਹਿਰ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ ਰੱਖੇਂ, ਇਹ ਵਡਭਾਗ ਅਮਿੱਤਾ
ਸ਼ਹਿਦ ਚੁਫੇਰੇ ਧਰ ਦਿੱਤਾ ਈ, ਕੌੜਾਂ ਮੂਲ ਨ ਵਿਆਪਣ :
ਨਿਵਿਆਂ ਰਹਾਂ ਸ਼ੁਕਰ ਤੇਰੇ ਵਿਚ, ਪ੍ਰਿਯ ਸਤਿਗੁਰ, ਪ੍ਰਿਯ ਮਿੱਤਾ । ੧੯੩ ।

ਅੱਜ ਤੇਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੀ ਪਿਆਰੇ, ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ ਫੇਰ ਪਟਾਰੀ
ਲੱਖਾਂ ਰੂਪ ਤੇਰੇ ਨੇ ਦਿੱਸੇ, ਕੈਸੀ ਕਰੇਂ ਅੱਜਾਰੀ
ਰੱਖੇਂ ਦੂਰ, ਰਹੇਂ ਪਰ ਨੇੜੇ, ਜਿਉਂ ਈਸ਼੍ਵਰ ਦੀ ਲੀਲ੍ਹਾ :
ਓਤਪੋਤ ਰਹਿ ਤੇਰੇ ਸੰਗ, ਮੈਂ ਮਾਣਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਸਾਰੀ । ੧੯੪ ।

ਜੀਕਰ ਨੀਰ ਵਗੇ ਬਿਆਸਾ ਦਾ, ਰੋ ਰੋ ਜਿੰਦ ਗੁਜ਼ਾਰੀ
ਇਕਰਾਰਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਖੁਰ ਖੁਰ, ਦੇ ਗਏ ਇਕ ਖੁਆਰੀ
ਤੂੰ ਮਹਾਨ, ਮੈਂ ਨੀਵੀਂ ਹੀ ਸਹੀ,ਕੀ ਵਡਿਆਈ ਤੇਰੀ :
ਜੀਉਂਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਬਰ ਵਿਚ ਤੜਪੇ, ਮੈਂ ਹਾਂ ਅਤੀ ਦੁਖਾਰੀ । ੧੬੫ ।

ਐਸਾ ਰੋਗ ਲਗਾਇਓ ਈ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਨਾ ਮੋਂਵਾਂ ਨਾ ਜੀਵਾਂ
ਦੂਰ ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਤੋਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਜ਼ਹਿਰ ਪਿਆਲੇ ਪੀਵਾਂ
ਮੌਤ ਮਜਾਖਾਂ ਕਰ ਕਰ ਜਾਵੇ, ਤੜਪਾਂ ਪਾਰੇ ਵਾਂਗਰ :
ਤੇਰੀ ਮਿਹਰ ਉਡੀਕਾਂ ਬੈਠੀ, ਸਹਿੰਦੀ ਦੁੱਖ ਅ-ਸੀਵਾਂ । ੧੬੬ ।

ਨੈਣਾਂ ਨੂੰ ਡਾਢੀ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ, ਕਦ ਪ੍ਰਿਯ ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਣ ?
ਕੰਨ ਸਹਿਕਦੇ ਉਨ ਬੋਲਾਂ ਲਈ, ਜੋ ਮੁਰਦੇ ਜੀਵਾਣ
ਛੁਹ ਲਈ ਤੜਪ ਤੜਪ ਤਨ ਪੈਂਦਾ, ਪਾਰਸ ਛੋਹ ਪਿਆਰੀ :
ਜਿਸ ਮਿਲਿਆਂ ਕੰਚਨ ਹੋ ਜਾਈਏ ਸਭ ਸੁਖ ਚਰਨੀਂ ਆਣ । ੧੯੭ ।

ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਕਰ ਕੇ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਪਾਪ ਕਮਾਇਆ
ਲੀਲ੍ਹਾਮਈ ਦੀ ਲੀਲ੍ਹਾ ਤਕ ਤਕ, ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਨਸ਼ਿਆਇਆ
ਹਲਤ ਪਲਤ ਮੇਰੇ ਦਾ ਰਾਖਾ, ਆਪੇ ਈ ਉਹ ਹੈ ਵ੍ਹੇ :
ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨ ਕੋਈ, ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਦਿਸ ਆਇਆ । ੧੯੮ ।

ਜਿਸ ਦਾ ਰਾਖਾ ਆਪ ਸੁਆਮੀ, ਕੌਣ, ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਮਾਰੇ
ਮੌਤ ਉਹਦੇ ਰਾਹ ਛੱਡ ਛੱਡ ਤੁਰਦੀ, ਰਾਹ ਰੁਸ਼ਨਾਂਦੇ ਤਾਰੇ
ਪਤ ਮਤ ਗਤ ਦਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਰਿਦੇ ਵਸਾਏ :
ਲੱਖ ਤੂਫ਼ਾਨ ਸੁਖਾਵੇਂ ਲੰਘਣ, ਸਾਬਰ ਲਏ ਨਜ਼ਾਰੇ । ੧੬੯ ।

ਕਪੜੇ ਧੋ ਧੋ ਲੋਕੀ ਥੱਕਦੇ, ਜ਼ਹਿਰ ਉਬਾਲ ਵਿਰੋਧੀ
ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੂੰ ਅਡੋਲਤਾ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਉਹ ਨ ਹੋਇ ਕਰੋਧੀ
ਤੂੰ ਸੁਮੱਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਵੇਂ, ਸੁਣ, ਤੱਕ, ਲੈਣ ਨਜ਼ਾਰੇ :
ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਪਿਆਰੇ, ਲੈ ਕੇ ਅਪਣੀ ਗੋਦੀ । ੧੭੦ ।

ਦੋਸਤ ਦੁਸ਼ਮਣ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਦੇ, ਸਭ ਨੂੰ ਜਾਣੇ, ਮੰਨੇ
ਅਪਣੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਹਰੋਂ ਬਾਹਰੋਂ ਡੰਨੇ
ਚੱਕੀ ਦੀ ਕਿੱਲੀ ਦੇ ਵਾਂਗਰ 'ਦਾਣਾ' ਪਾਸ ਲੁਕਾ ਕੇ :
ਦੂਹਾਂ ਪੁੜਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰੀਂ ਗੇੜੇਂ, ਦਾਣਾ ਮੂਲ ਨ ਭੰਨੇ । ੧੭੧ ।

ਸਭ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ ਏਸ ਦੇ, ਸਭ ਕਰਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪੇ
ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦੀ ਪੂਜਾ, ਹਰ ਥਾਂ ਇਹੀ ਸਿਵਾਪੇ
ਊਚ-ਨੀਚ ਵਣ-ਤ੍ਰਿਣ ਨਦ-ਪਰਬਤ, ਕਣ-ਕਣ ਵਿਚ ਸਮਾਇਆ :
ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਮੁਕਤ ਹੋ ਪ੍ਰਾਣੀ, ਮੁੱਕਣ ਕੁੱਲ ਸਿਆਪੇ । ੧੭੨ ।

ਸਭੇ ਪੁੰਨ ਭੇਟ ਨੇ ਤੇਰੀ, ਸਭੇ ਪਾਪ ਸਮਰਪਣ
ਕਰਮ ਦੁਹਕਰਮ ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਦੁਖ ਸੁਖ ਤੈਨੂੰ ਅਰਪਣ
ਤੈਥੋਂ ਬਿਨ ਜਦ ਕੁਝ ਵੀ ਹੈ ਨਹੀਂ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਮੈਂ ਦੁਬਿਧਾਵਾਂ :
ਦੀਨ-ਦੁਨੀ ਤੇ ਜੀਵ-ਈਸ਼ ਦਾ ਤੂੰ ਹੀ ਤਾਂ ਹੈਂ ਦਰਪਣ । ੧੭੩ ।

ਪਰਮ ਪੁਨੀਤ ਪਰੇਰਕ ਦਰਸ਼ਨ, ਇਹ ਹਿਰਦੇ ਵੱਸ ਜਾਣ
ਕਲਹ, ਕਲੇਸ਼, ਕਸ਼ਟ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ, ਦਿਲ ਤੇ ਕਦੇ ਨ ਆਣ
ਹਰ ਵਿਚ ਪਾ ਇਸ ਦਾ ਝਲਕਾਰਾ, ਜੇਕਰ ਜਗ ਵਿਚ ਰਹੀਏ :
ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਆ ਜਾਂਦੇ ਆਪੇ, ਭੁਗਤਿ, ਜੁਗਤਿ, ਕਲਿਆਣ । ੧੭੪ ।

ਇਹ ਮੁਸਕਾਣ ਜਿਦ੍ਹੇ ਤੇ ਪੈਂਦੀ, ਹਰਦੀ ਕਸ਼ਟ ਕਲੇਸ਼
ਇਨ ਨੈਣਾਂ ਦੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰਾ, ਜੀਵਨ ਦਏ ਵਿਸ਼ੇਸ਼
ਇਸ ਮੁਖ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਹੀ, ਭੈ-ਨਾਸ਼ਕ ਭਵਜਲ ਦੇ :
ਕੀ ਤਕੋ, ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਵੋ, ਰਹਿਸੋ ਸੁਖੀ ਹਮੇਸ਼ । ੧੭੫ ।

ਇਸ ਅਵਤਾਰ ਦਿਵਸ ਦੇ ਅਵਸਰ, ਦਾਨ ਦਿਓ ਦਾਤਾਰ
ਮਨ-ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਇਸ ਮੂਰਤ ਬਿਨ, ਹੋਰ ਨ ਰਹੇ ਅਸਾਰ
ਕਾਮ, ਕ੍ਰੋਧ, ਮਦ, ਲੋਭ, ਮੋਹ ਸਭ, ਸੰਜਮ ਦੇ ਵਿਚ ਆਣ :
ਸਦੋ ਗੁਣ ਵਧਣ ਫੁੱਲਣ ਦਿਨ ਪਰ ਦਿਨ, ਹਰ ਥਾਂ ਹੋਣ ਦੀਦਾਰ । ੧੭੬ ।

ਨਾ ਜੀ ਵੇਖੋ ਕਰਮ ਅਸਾਡੇ, ਅਪਣਾ ਬਿਰਦ ਵਿਚਾਰੋ
ਮੋਹ ਮਾਇਆ ਭਵ ਸਾਗਰ ਡੁਬਦੇ, ਬਖ਼ਸ਼ਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਤਾਰੋ
ਬਹੁਤ ਹੋਈ ! ਅਭਿਮਾਨ ਭੋਗਿਆ, ਹੋਰ ਨ ਹੁਣ ਅਜ਼ਮਾਓ :
ਅਪਣੇ ਜਾਣ ਬਾਂਹ ਦੋ ਅਪਣੀ, ਪ੍ਰਭ ਜੀ ਜਲਦ ਉਬਾਰੋ । ੧੭੭ ।

ਜੇ ਤੇਰੇ ਚਰਨਾਂ ਸੰਗ ਲਿਪਟਾਂ, ਤਾਂ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਧਿਆਵਾਂ
ਜੇ ਤੇਰੇ ਬਚਨਾਂ ਤੇ ਚੱਲਾਂ, ਤਾਂ ਸੁਖ ਸਦਹੀ ਪਾਵਾਂ
ਜੇ ਤੇਰੇ ਨੈਣਾਂ ਵਿੱਚ ਆਵਾਂ, ਜੀਵਨ ਮੁਕਤਿ ਕਹਾਵਾਂ
ਤੂੰ ਹੀ ਤੂੰ ਦਿਸੇਂ ਹਰ ਪਾਸੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ, ਤੂੰ ਹੋ ਜਾਵਾਂ । ੧੭੮ ।

ਤੂੰ ਤਾਂ ਹੈਂ ਹਰ ਪਲ ਹਰ ਥਾਂ ਵਿਚ, ਮੈਂ ਜਦ 'ਹਉਂ' ਵਿਚ ਹੋਵਾਂ
ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਰਹਿੰਦਿਆਂ, ਸਮਝਾਂ, ਵੱਖ ਖਲੋਵਾਂ
ਓਨਾ ਚਿਰ ਹੀ ਦੁੱਖ ਕਸ਼ਟ ਨੇ, ਪਾਣੀ ਕਤਰੇ ਵਾਂਗਰ
ਜੇ ਸਾਗਰ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਹੋਵੇ, ਕਿਉਂ ਮੈਂ ਝੁਰਾਂ ਜਾਂ ਰੋਵਾਂ। ੧੭੯।

ਕੱਲ੍ਹ ਮੈਂ ਤੇਰਾ ਰੂਪ ਤੱਕਿਆ, ਮਾਂ ਦੀ ਗੋਦੇ ਬਾਲ
ਕਿੰਵ ਅਰੂਪੋਂ ਤੂੰ ਫੁਟਦਾ ਏਂ, ਵੇਖਿਆ ਇਹੋ ਕਮਾਲ
ਜਿਉਂ ਜਿਉਂ ਵਧੇਂ, ਫੂਲੇਂ, ਪਰਕਾਸ਼ੇਂ, ਲੈ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਗਿਆਨ :
ਤੈਥੋਂ ਸਦਕੇ ਹੋ ਹੋ ਜਾਈਏ, ਭੁੱਲ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਨਾਲ। ੧੮੦।

ਅੱਜ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਸੁਰ-ਤਾਲਾਂ, ਜਦ ਵਾ ਵਿੱਚ ਥੱਰ੍ਰਾਈਆਂ
ਮੇਰੇ ਤੇ ਉਹ ਤੇਰਾ ਜਾਦੂ ਬਣ ਕੇ, ਪ੍ਰੀਤਮ, ਛਾਈਆਂ
ਕਿੰਨਾ ਪਿਆਰਾ, ਕਿੰਨਾ ਮਿੱਠਾ, ਕਿੰਨਾ ਵਿਵਧ ਸੁਆਦਾ :
ਵਾਹ ਪਿਆਰੇ ਬਲਿਹਾਰੇ ਤੇਰੇ, ਅੱਜ ਨਵ-ਖ਼ੁਸ਼ੀਆਂ ਥਿਆਈਆਂ । ੧੮੧।

ਪ੍ਰੀਤਮ ! ਜਦ ਤੂੰ ਅੰਦਰ ਹੋਵੇਂ, ਕੀ ਰਹਿੰਦਾ ਏ ਬਾਹਰ
ਘਰ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵੱਸ ਜਾਂਦੀ, ਲੁਕਿਆ ਹੋਵੇ ਜ਼ਾਹਰ
ਅਨਹਦ ਰਸ ਕੋਈ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਏ ਤੇ ਅਨਹਤ ਸੰਗੀਤ :
ਇਕ ਅਨਜਾਣ ਜਿਹਾ ਵੀ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਹੋ ਜਾਵੇ ਤਦ ਮਾਹਰ । ੧੮੨ ।

ਤੂੰ ਹੀ ਹੈਂ, ਪਰ ਤੂੰ ਹੀ ਹੈ ਨਹੀਂ, ਹਰ ਇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਤੱਕਾਂ
ਤੇਰਾ ਰੂਪ ਅਨੂਪ ਅਰੂਪਮ ਵੇਖਣ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਝੱਕਾਂ
ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਤੂੰ ਨਜ਼ਰ ਨ ਆਵੇਂ ਐਸੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੂਰਤ :
ਤੇਰੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰੀਤਮ ਬੁਰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਡੱਕਾਂ । ੧੯੩ ।

ਦੇਰ ਨ ਲਾ, ਹੁਣ ਦਰਸ ਪਰਸ ਦੇਹ, ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਕੁਝ ਹੋਵੇ
ਤੇਰੀ ਪਿਆਰ-ਪੀੜ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤਮ ਰੋਮ ਰੋਮ ਅੱਜ ਰੋਵੇ
ਜੇ ਤੂੰ ਦੇਰ ਕਰੀ, ਤਾਂ ਵੇਖੀਂ ਹੰਝੂਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਥੀਸਾਂ :
ਜਿਸ ਵਿਚ ਤੇਰੀ ਸਾਰੀ ਲੀਲ੍ਹਾ, ਰੁੜ੍ਹਦੀ ਨਹੀਂ ਖਲੋਵੇ । ੧੯੪ ।

ਉਸ ਅਰੂਪ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕੀ ਜਾਣਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵ-ਪਸਾਰ
ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਾਕਾਰ ਸਤਿਗੁਰੂ, ਹੈ ਅਰੂਪ ਦਾ ਸਾਰ
ਉਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾਂ, ਉਨੂੰ ਅਰਾਧਾਂ, ਉਸ ਤੋਂ ਸਭ ਕੁਛ ਮੰਗਾਂ :
ਜਿਸ ਦੀ ਇਕ ਮੁਸਕਾਨ ਵਿਚ ਨੇ, ਲੱਖਾਂ ਕੋਟ ਭੰਡਾਰ । ੧੯੫ ।

ਮੇਰੇ ਸਤਿਗੁਰ ਅੱਜ ਤੂੰ ਮੈਨੂੰ ਕੈਸੀ ਹੈ ਛੁਹ ਲਾਈ
ਜਿਉਂ ਉਬਾਲ ਨੂੰ ਠੰਢਕ ਪੈ ਗਈ ਸ੍ਵਾਂਤੀ ਬੂੰਦ ਥਿਆਈ
ਮਸਤੀ ਦੀ ਇਕ ਮਿਲੀ ਵਾਟਿਕਾ, ਸਹਿਰਾਵਾਂ ਦੀ ਤਪਸ਼ੀਂ :
ਕ੍ਰਿਪਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਿ ਸਦਾ ਰੱਖ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਜਾਵੇ ਪ੍ਰੀਤ ਨਿਭਾਈ । ੧੯੬ ।